

ἩΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Συνδρομή ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ὄργανται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἕως καὶ εἰς ἑτήσιαι. — Γραφεῖον Ἀιουθ. Ἐπι τῆς λεωφ. Πανεπιστημίου 89.

2 Σεπτεμβρίου 1894

Ἡ ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετάφρασις Π. Ι. Φέρμου].

[Συνέχεια ἴδε προηγούμενον φύλλον].

Η'.

— Ἀδιάφορον, εἶπε πέμπτην τινὰ ἢ πλύντρια κομίζουσα τὰ ἀσπρόρουχα τῆς Μαρκέλλας, ἅπερ αὐτὴ ἐπλυνε καὶ ἐσιδέρωνε δωρεάν καὶ μετὰ πόσης ἐπιμελείας! ἂν ἤμουν ἐγὼ ἐς τὴν θέσιν σου, θὰ ἔγραφα ἐς τὴν Νέαν Ἰόρκην εἰς τὸν πλοίαρχον τοῦ *Kanada*, καὶ ποῦ ξέρεις τί εἰμποροῦσε νὰ βγῇ· θὰ ἔγραφα, θὰ ἔγραφα, ὡς που νὰ κοπῇ τὸ χέρι μου, καὶ κάτι θὰ καταφέρνα γιὰ νὰ βρῶ αὐτὸν τὸν Μονφόρτ. Ἐγὼ λέω μὲ τὸ νοῦ μου ὅτι αὐτὸς εἶν' ὁ πατέρας τοῦ κοριτσιοῦ.

Ἡ κυρία Φαβροῦ ἀπέμεινε σιωπηλὴ. Ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς των ἠκούοντο τὰ ἄλματα τῶν δύο κορασιῶν, συνοδευόμενα ὑπὸ τῶν ἀλμάτων τοῦ γάτου, ὅστις ἐπαίξε μετὰ τινος πώματος φιάλης.

— Ἄνθρωπε, κυρὰ Ζαλίην μου, εἶπεν ἡ κυρία Φαβροῦ, ἔμπορεῖ τὸ συλλογίστηκα κ' ἐγὼ. Ἀλλὰ εἶνε ἓνα ἄλλο πρᾶγμα, κῦτταξε. . . Πῶς σου φαίνεται; πατέρας νὰ ξεφορτωθῆται ἔτσι τὴν γυναῖκά του καὶ τὸ παιδί του. . .

Καὶ προσεῖδον ἀλλήλους μετ' ἀπορίας μεγάλης.

— Καὶ πῶς το συμπεραίνεις ὅτι ἤθελε νὰ τες ξεφορτωθῇ, εἶπεν ἡ πλύντρια ἀναλαμβάνουσα τὸν πρότερον διαλογισμὸν τῆς. Αὐτὸς ἐτηλεγράφησε: τί ἔγιναν ἄνθρωπος ποῦ θέλει νὰ φύγη κρυφὰ δὲν φέρνεται κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον.

— Ὁραῖο τηλεγράφημα! μὰ τὴν ἀλήθεια, ἀνεφώνησεν ἡ κυρία Φαβροῦ ἀγανακτοῦσα. Ἀπάντησις πληρωμένη καὶ νὰ μείνῃ τὸ τηλεγράφημα ἐς τὸ τηλεγραφεῖο. Νὰ μείνῃ ἐς τὸ τηλεγραφεῖο, καταλαβαίνεις; καὶ τὴ διεύθυνσίν του νὰ μὴ τὴν ἔχῃ ἐς τὸ τηλεγράφημα!

— Ἄν ἔφθασε πρῶτ' ὁ ἄνθρωπος δὲν θὰ εἶχεν ἀκόμη βρῆ ποῦ νὰ κονέψῃ· παρετήρησεν ἡ κυρὰ Ζαλίην ἥτις ἐπέμενε ὑπερασπίζουσα αὐτόν.

— Ἄς κάνῃ καλά. Ἄν ὅμως τὴν ἤθελε τὴν οἰκογένειά του, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ τὴν γυρέψῃ, ἔτσι ξέρω ἐγὼ! Καὶ νὰ σου πῶ, θέλεις νὰ μάθῃς τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς; Λοιπὸν ἐγὼ σου λέγω ὅτι ἡ γυναῖκα εἴξερε τί ἔπρεπε νὰ ἐπιίξῃ ἀπὸ αὐτόν, καὶ πέθανε ἀπὸ τὴ λύπη τῆς.

— Ἀπὸ τὴ λύπη τῆς; ἐπανέλαθεν ἡ πλύντρια καταπλαγεῖσα. Καὶ ὁ ἱατρὸς εἶπεν ὅτι ἀπέθανε, πῶς το λένε, ἀπὸ ἀνευρισμὸν.

— Αὐτὸ δά! ἀπὸ λύπη 'πεθαίνει ὅποιος 'πεθαίνει ἀπὸ ἀνευρισμὸν. Ἐμεῖς, καταλαβαίνεις, τὸ ἔχει ἡ ἐπιστήμη μας νὰ ξέρωμε καὶ λίγη ἱατρική. Ἐγὼ το εἴξερα· ἡ γυναῖκίς ποῦ τους διορίζουν οἱ ἱατροὶ σιρόπι δακτυλιτίδος δὲν εἶνε ἢ πῶ εὐτυχισμέναις τῆς γειτονιάς, ξέρω ἐγὼ! Αὐτὴ ἢ νέα ἀπὸ τὴν πολλὴ τῆς τῆ λύπη καὶ τὸ πολὺ κλάψε κλάψε ἐπιάσθη ἡ καρδιά τῆς καὶ πάει.

Ἡ κυρὰ Ζαλίην οὐδὲν ἀπεκρίθη, διότι ὁ συλλογισμὸς τῆς οὗτος ὑπερέβαινε τὸ μέτρον τῆς διαλεκτικῆς αὐτῆς.

— Καλὲ αὐτὸς τὴν ἐπαράτησεν, ἐπέμεινε λέγουσα ἡ κυρία Φαβροῦ, ταπεινοῦσα τὴν φωνήν. Ἦτον κακὸς ἄνδρας καὶ κακὸς πατέρας.

— Δὲν εἶχε δακτυλίδι; εἶπε ζωηρῶς ἡ πλύντρια.

— Εἶχεν, ἀλλὰ χωρὶς ὄνομα, ἀπεκρίθη ἡ φαρμακέμπορος.

Καὶ πράγματι, οἱ σύζυγοι Μονφόρτ ἠμέλησαν νὰ χαράξωσι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τοῦ δακτυλίου, ὃν ὁ ἱερεὺς ἔθηκε περὶ τὸν δάκτυλον τῆς Μαρίας, διότι ποῦ νὰ φαντασθῶσιν ὅτι ἡ ἀσήμαντος αὐτὴ λεπτομέρεια ἠδύνατό ποτε νὰ χρησιμεύσῃ. Ἀλλὰ καὶ ἐφοβέιτο ἡ Μαρία ἐκ δεισιδαιμονίας νὰ ἀποχωρισθῇ τοῦ δακτυλίου τῆς καὶ ἐπὶ μίαν μόνην ὥραν, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἠθέλησέ ποτε νὰ τὸν δώσῃ εἰς χαράκην.

Αἱ δύο γυναῖκες ἔμειναν σιωπῶσαι, διαλογιζόμεναι καθ' ἑαυτὰς τὴν τύχην τῆς νεαρᾶς τεθνεώσης. Ἐὰν τῶ ὄντι ἀπέθανεν ὑπὸ λύπης, ὅποσον δεινὸς καὶ μεστὸς θλίψεων θὰ ἦτο ὁ βίος τῆς! Τὴν στιγμὴν ἐκείνην τὰ παιδιὰ καὶ ὁ γάτος ἐπεδόθησαν εἰς τὸσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἄλματα, ὥστε δύο καθίσματα κατέπεσαν μετὰ μεγάλου κρότου, καὶ γέλωτες ἠκούσθησαν.

Ἡ κυρία Φαβροῦ λαβοῦσα σάρωθρον ἐκτύπησε τὴν ὄροφν ἵνα καταπαύσῃ ὁ θόρυβος.

— Μητέρα; ἠκούσθη ἡ φωνὴ τῆς Λουίζης, ἥς ἡ ἐξυπνος μορφή ἐφάνη ἐκ τινος ὀπῆς ὑπαρχούσης ἐπὶ τοῦ πατώματος.

Τὸ πρόσωπον τοῦ δροσερὸν τῆς Μαρκέλλας ἀντικατέστησε παρευθὺς τὸ τῆς Λουίζης. Τὰ κοράσιον κατημφραίνετο ἐξαπλούμενον ἐπίστομα ἐπὶ

του πατώματος και βλέπον εις τὸ κατάστημα διὰ τῆς μικρᾶς ἐκείνης ὀπῆς.

— Θὰ καθίσετε φρόνιμα; ἀνεφώνησε μετ' ὀργῆς ἡ μήτηρ. Θὰ μου σπάσετε τῆς καρτέρας.

— Ἡ δυὸ παλιῆς, μητέρα, ἀνεφώνησεν ἡ Μαρκέλλα εὐθύμως, καὶ δὲν ἔσπασαν καλὰ καλὰ.

— Καθόμαστε φρόνιμα, μητέρα, συνεπέρανεν ἡ Λουίζα ἀναλαμβάνουσα τὴν θέσιν τῆς.

— Πάει καλὰ, κυττάξετε νὰ μὴ το ξανακάνετε, εἶπε μετ' αὐστηρότητος ἡ μήτηρ, καὶ νὰ βλέπετε τῆς καρτέρας ἔς τὸν τόπο τους.

— Μάλιστα, ἀνεφώνησεν ὁμοῦ αἱ δυὸ ἀργυραῖ φωναὶ τῶν παιδίων.

Ἡ ὀπῆ ἐκλείσθη πάλιν, καὶ τὰ παιδιὰ ἠκούσθησαν τοποθετοῦντα τὰ καθίσματα μετὰ τοσαύτης προσοχῆς, ὥστε οἱ τέσσαρες πόδες ἐκάστου καθίσματος ἠγγισαν τὸ ἔδαφος ἀλληλοδιαδόχως.

— Τὸ παιδί λέγει ὅτι τάγαπούσεν ὁ πατέρας του, ἐπανελάθειν ἡ πλύντρια, ἧς ἡ ἐπιμονὴ ἦτο ἀξία παρατηρήσεως. Ἡ κυρία Φαβροῦ ὕψωσε τοὺς ὤμους.

— Οἱ πατέρες τάγαποῦν τὰ παιδιὰ τῶν ἐνόσῳ διασκεδάζουσιν· αὐτὰ, εἶπε μετὰ περιφρονησεως. Ἡ μητέρες ὁμοῦ τάγαποῦν μετὰ τὴν καρδιὰ τῶν· μὴ μοῦ τους λές τοὺς πατέρες. Ὁ Θεὸς ὁμοῦ θά με κολάσῃ ἂν πῶ τὸ ἴδιο καὶ γιὰ τὸν μακαρίτη τὸν ἄνδρα μου, αὐτὸς τὰ ἀγαποῦσε τὰ παιδιὰ του σὰν καλὸς πατέρας, τέτοιου πατέρες εἶνε σπάνιο τῆ σήμερον νὰ βρεθοῦν!

Πόθεν εἶχεν ἀντλήσῃ ἡ κυρία Φαβροῦ τὰς ἀλοκότους ταύτας γνώσεις περὶ τῆς πατρικῆς στοργῆς; Οὐδέποτε ἠδυνήθη νὰ το εἶπῃ. Ἰπάρχουσι γινώμαι, αἵτινες φρονταί ἐν τῷ ἐγκεφάλῳ ὡς οἱ μύκητες, οὐδεὶς δὲ δύναται νὰ εἶπῃ διατί. Πολλάκις δὲ αἱ γινώμαι αὗται δὲν εἶνε ἐκ τῶν μαλλίων ὀρθῶν, ἀλλ' ἐπὶ τούτων ἀκριβῶς ἐπιμένουσι πλειότερον οἱ ἄνθρωποι.

— Αὐτὸς ἐπεθύμει νὰ πλουτήσῃ, ὑπέλαθεν ἡ κυρία Φαβροῦ, ἀφίνουσα ἐλευθέρους τὰς σκέψεις τῆς, αἵτινες ἂν μὴ ἦσαν ὅλως ἔλλογοι, εἶχον ὁμοῦ ὠρμάσῃ ἐπὶ πολὺν χρόνον. Πηγαίνουσιν πάντα ἔς τὴν Ἀμερικὴ νὰ πλουτήσουν. Τῆ γυναικῆ του καὶ τὸ παιδί του τὰ εἶχε φέρτωμα, τοὺς ἄφρησε λοιπὸν μετὰ πενήγτα φράγκα κἠ ἂν τον πιάσης!

— Τί τα θές, ἐγὼ ἤθελα νὰ εἶχα τὴν καρδιά μου ἀναπαμένη, εἶπεν ἡ ἐπίμονος πλύντρια. Ἐγὼ θὰ στείλω γράμμα ἔς τὸν πλοίαρχο τοῦ *Karadā*. Μετὰ τὸν *Karadā* ἔφυγε. Λοιπὸν, ὁ πλοίαρχος πρέπει νὰ ξέρῃ τί ἀπόγινεν ὁ ἄνθρωπος!

— Ὁ *Karadās* ἀπὸ τότε ἔκαμε τρία ταξείδια, ὑπέλαθεν ἡ κυρία Φαβροῦ μετὰ πάσης τῆς δικαίας ὑπερηφανίας τῆς ἀνωτέρας ἀγωγῆς αὐτῆς. Τέλος πάντων γιὰ νὰ σ' εὐχαριστήσω θὰ γράψω ἔς τὴν Ἀθήναι, καὶ ἴσως ἔχουν τίποτε εἰδήσεις.

Μετὰ ἕξ ἑβδομάδας ὁ πλοίαρχος τοῦ *Karadā* καταπλεύσας εἰς Ἀθήναι, εὗρεν ἐπὶ τοῦ γραφείου

του τὴν ἐπιστολήν τῆς κυρίας Φαβροῦ ζητούσης παρ' αὐτοῦ πληροφορίας περὶ τίνος ὀνομαζομένου Μονφόρτ, ὅστις εἶχε τηλεγραφῆσῃ πρὸς τὸ ξενοδοχεῖον Β. ἐρωτῶν τί ἀπέγινεν γυνὴ τις καὶ μικρὸν κοράσιον. Ὁ πλοίαρχος οὐδὲν ἐνόησεν ἐκ τῆς τραγελαφικῆς ταύτης ἐπιστολῆς, ἧν ἐξεπόνησαν αἱ δυὸ γειτόνισσαι ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου των. Ἐπειδὴ δὲ εἶχον ἀποστείλῃ καὶ γραμματόσημον διὰ τὴν ἀπάντησιν, καὶ ὁ πλοίαρχος ἦτο εἰς ἄκρον εὐγενῆς, ἀπῆντησε παραχρῆμα ὅτι τὸ ὄνομα Μονφόρτ εὐρίσκατο μὲν ἐγγεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις του, ἀλλ' οὐδέποτε αὐτὸς συνδιελέχθη μετὰ τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀνθρώπου, ὅστις ἄλλως τε ἦτο σιωπηλός· μετὰ πολλῆς δὲ λύπης ἔγραφεν ὁ πλοίαρχος ὅτι ἠγνόει τί ἀπέγινεν ὁ ἄνθρωπος μετὰ τὴν εἰς Νέαν Ἰόρκην ἀφίξιν του.

Τὰ ὄνειρα τῆς πλυντρίας ἐξηφανίσθησαν μετὰ πολλῆς τῆς λύπης. Διότι εἶχεν ἐν τῇ φαντασίᾳ τῆς οἰκοδομήσῃ νόστιμον μυθιστόρημα, τὸ ἔζη· ὅτι δὴλα δὴ ὁ πλοίαρχος εἶχε συνάψῃ σχέσεις πρὸς τὸν Μονφόρτ, ὅτι οὗτος τῷ διηγήθη τὴν ἱστορίαν του, ὁ δὲ πλοίαρχος συγκινηθεὶς ἐκ τῶν παθημάτων τῆς Μαρκέλλας καὶ τῆς μητρὸς τῆς, ἔσπευδε νὰ ἀνακοινώσῃ πρὸς τὸν Μονφόρτ, ὅτι ἡ κόρη του οὐδένα ἄλλον εἶχεν ἐπὶ γῆς πλὴν αὐτοῦ, ὅτι ὁ πατήρ μαθὼν τοῦτο θὰ ἔσπευδεν, ἡ κόρη θὰ ἐπέτα εἰς τὰς ἀγκάλας του, κτ.λ.

Ἀλλὰ τὰ ὄνειρά τῆς ταῦτα ἐδέθησε νὰ καταπέσῃ πρὸς τὸ αὐστηρὸν ὕψος τῆς δικαίως προσβεβλημένης κυρίας Φαβροῦ.

— Τὰ βλέπεις, εἶπεν εἰς τὴν πλύντριαν ἄσ' οὐ ἀνεγνώσε τὴν ἐπιστολήν, καὶ ἐπιμελῶς-ἐδίπλωσε ἵνα τὴν ἐπισυνάψῃ εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς Μαρκέλλας, τὰ βλέπεις; εἶνε ἄνθρωπος σιωπηλός καὶ δύστροπος. Δὲν ἠνοιξε τὸ στόμα του εἰς ὅλον τὸ ταξείδιον μήπως τοῦ ξηφύγη κανεὶς λόγος χωρὶς ἄλλο. Αὐτὸς εἶνε πού εἶνε χαμένος, καὶ μὴ ζαλίζεσαι, καὶ ἡ μικρὴ ἔμεινε δική μας.

— Ἀμ' τοῦτο δὲ ἠθέλεις καὶ σύ, δὲν εἶν' ἔτσι; εἶπεν ἡ πλύντρια μετὰ τίνος κακεντρεχείας.

Ἡ κυρία Φαβροῦ τηροῦσα τὴν σοβαρότητά τῆς οὐδὲν ἀπεκρίθη, ἀλλ' ἐν ταῖς γωνίαις τοῦ στόματός τῆς ὑπῆρχε τι ὁμοιάζον πρὸς θριαμβευτικὸν μειδίαμα.

Θ

Ἡ Μαρκέλλα ἠλικιωτοῦ· μάτην δὲ ἡ προστάτις τῆς ἐπανεληλυμένης ἐμῆκυε τὰ ἐνδύματά τῆς, ἀείποτε ἦσαν πολὺ βραχέα καὶ τὰ γόνατά τῆς ἐπέμενον νὰ υπερβαίνωσι τὰ ἐνδύματα.

Ἥτο ἕξ περίπου ἐτῶν κατὰ τὴν ὑπόθεσιν τῶν περιθαλπόντων αὐτὴν· ἀλλ' ἀληθῶς ἦτο ἕξ ἡμισυ ἐτῶν· ἀναλόγως δὲ τῆς ἠλικίας τῆς ἦτο ἀξιοπαρατηρήτου πρωϊμότητος.

Ἡ Λουίζα ἦτο ὅπως οὐ μὲν μάλα τὰ παρελθόντα ἕκτοτε τρία ἔτη τὴν εἶχον καταστήσῃ

σχεδὸν νεάνισσα ὑψηλὴν καὶ ἰσχυρὴν, εὐγενῆς ἔχουσαν τὸ πρόσωπον καὶ τοὺς τρόπους ὀλίγον τι ψυχρούς. Εἰσαχθεῖσα εἰς σχολεῖον ἵνα λάβῃ δὴθεν καλὴν ἀγωγὴν, ἀπώλεσεν ἐν αὐτῷ τὴν προτέραν αὐτῆς γλυκείαν φιλόφρονον ἀπλότητα καὶ ἀφέλειαν. Καὶ διετήρησε μὲν τὸ ἐμπορικὸν τῆς πνεῦμα, ἀλλ' ἐπιχερσιζομένην διὰ στρώματος εὐπρεπείας ἐπιτετηθευμένης, ἐπισκιαζούσης μὲν τὰς ἀρετὰς αὐτῆς, οὐδόλως δὲ ἀποκρυπτούσης τὰ ἐλαττώματα. Αὕτη δὲ εἶνε ἡ λεγομένη ἀχάριστος ἠλικία, ἡ μᾶλλον, ὡς ἠδύνατό τις πολλάκις νὰ εἶπῃ, ἡ ἀχάριστος ἀγωγή· οἱ γονεῖς δαπανῶσι πολὺ ἵνα αἱ θυγατέρες των προσκτήσωνται εἰς μέγιστον βαθμὸν τὸν ἀπειρηκαλὸν ἐκείνου τρόπου τὸν κόσμιον ἔμα καὶ ἐπιτετηθευμένον.

Ἐν τῷ σχολείῳ ἡ Λουίζα ἔμαθεν ὅτι, περιθάλψασα τὴν Μαρκέλλαν, ἐποίησεν ἀγαθὴν πράξιν. Μέχρι τότε οὐδόλως ὑπόπτειε τι περὶ τούτου, καὶ διὰ τοῦτο καθίστα αὐτὴν θελκτικωτάτην ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ καθήκοντος τῆς προστασίας τῆς μικρᾶς.

Ἀλλ' ὅτε ὁμοῦ το ἔμαθεν, ἀπῆντησε παρὰ τῆς μικρᾶς ὀρφανῆς σέβας πολὺ, ὅπερ ἡ δύσμοιρος κορασιε μετ' ἀνηκούστους δυσχερείας κατώρθωσε νὰ ἐντυπώσῃ ἐν τῇ μνήμῃ τῆς.

Ἡ Μαρκέλλα εἶχε ζήτησιν παρὰ τοῖς γονεῦσιν αὐτῆς ὡς ἄνθος λεληθότως ἀκμάζον, γεννηθῆν ἵνα εὐφραΐνῃ τὴν καρδίαν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἵνα θάλλῃ ἐν ἐλευθερίᾳ. Ἀλλὰ καὶ ἡ κυρία Φαβροῦ οὐδὲν ἄλλο παρ' αὐτῆς ἀπῆντησε. Τὸ παιδίον τοῦτο ἀνεμίμησεν αὐτὴν τὸ ἄλλο ἐκείνο παιδίον, ὅπερ πρὸ οὐ πολλοῦ χρόνου εἶχε συναδεύσῃ εἰς τὴν τελευταίαν του κατοικίαν, καὶ τὴν ἔφαινετο ὡς ὑπὸ τῆς θείας Προνοίας ἀπεσταλμένον.

— Ὅσον καὶ ἂν φαίνεται τὸ πνεῦμα ἡμῶν ἀπηλλαγμένον τῶν χυδαίων πλανῶν, ἐν ἀπάσαις ὁμοῦ ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσιν ἡμῶν ἐμφιλοχῶρεϊ μόνιον τι δεισιδαιμονίας, καλῶς κεκρυμμένον, ἀόρατον σχεδόν, καὶ πρὸς ἀπόκρουσιν αὐτοῦ εἶνε χρεῖα μεγάλης βίας.

Τοῦτο θὰ σοι φέρῃ εὐτυχίαν, λέγουσιν οἱ καλοὶ κάγαθοι οἱ περικυκλοῦντές σε· ἡμεῖς γελῶμεν ἐπὶ τῇ ἀφελεῖα των, ἀλλ' ἐνδομύχως ἐλπίζομεν ὅτι ὄντως θὰ φέρῃ εἰς ἡμᾶς εὐτυχίαν.

Μάλιστα δὲ ἡ κυρία Φαβροῦ ἠλπίζει πολὺ ὅτι ἡ Μαρκέλλα ἔμελλε νὰ φέρῃ εἰς αὐτὴν εὐτυχίαν. Καὶ ὄντως ἐπὶ δύο ἔτη τὸ φαρμακεμπορεῖον ηὑδοκίμησε θαυμασίως. Διότι ὅλον τὸ τμήμα ἐκείνο τῆς πόλεως συνεκινήθη ἕνεκα τοῦ τραγικοῦ τούτου γεγονότος. Ἐκαστος ἠθέλε νὰ ἴδῃ τὴν μικρὰν ἀπολεσθεῖσαν κόρην, εὐρούσαν αἵφνης οἰκογενείαν. Αἱ προσήσεις, τὰ χάριν τοῦ παιδίου μικρὰ δῶρα, αἱ παντοῖαι περιποιήσεις συνέρρευσαν εἰς τὸ στενὸν κατάστημα, ἐν ᾧ ἡ Μαρκέλλα καθήμενη ἐπὶ ὑψηλῆς ἑδρας, ἐτι ὑψηλοτέρας γινομένης τῇ προσθήκῃ προσκεφαλαίου, προηόρευε κατὰ γράμ-

μα ἀπὸ πρωῆς μέχρι ἑσπέρας πυκνῆς ὀμηγύρευς ἀγοραστῶν.

Ἀλλ' οἱ ἄνθρωποι τὰ πάντα βαρύνονται καὶ αὐτὴν, ὁμοί, τὴν γενναϊότητα καὶ ἐλευθεριότητα. Ὅτε ἡ ἐγκατάλειψις καὶ ἡ εἰσποίησις τοῦ κορασίου ἦσαν ἤδη γεγονότα τετελεσμένα κυρωθέντα ὑπὸ τοῦ χρόνου καὶ τῆς συνηθείας, τὸ ἐμπόριον τῆς κυρίας Φαβροῦ περιστάλη εἰς τὸ σύνηθες αὐτοῦ μέτρον. Καὶ ναὶ μὲν δὲν ὑπῆρχε στενοχωρία, ἀλλ' ὁμοῦ δὲν ὑπῆρχε καὶ ἡ προτέρα ἄνεσις, προϊόν τῶν ὀκτα λεπτῶν βουγλώσσου καὶ δεκαπέντε λεπτῶν ἀλοιφῆς τῶν γυναικαρίων τοῦ τμήματος ἐκείνου. Τότε δὲ ἡ φαρμακεμπορος ἠσθάνθη ὅτι ἐν παιδίον περιπλέον εἶνε φορτίον βαρὺ.

Ἀλλ' ὁμοῦ ἠγάπα τὴν Μαρκέλλαν. Ἡ ἐρασιμία τῆς μικρᾶς στωμιλία, ὁ γλυκὺς καὶ εὐπειθῆς αὐτῆς χαρακτήρ, τὴν ἔσωζον πολλῶν ἐπιπλήξεων. Ὅποια τις θὰ ἐγένετο βραδύτερον; Ἀδύνατον ἦτο νὰ προδικάσῃ τις τοσοῦτον ἡ αἰσθητικὴ καὶ εὐπλάστος αὐτῆ φύσις εἶχε γεννηθῆ ἵνα συμβιβάξῃται πρὸς πᾶσαν ἀξίωσιν.

Ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ κομψότητι ταύτῃ καὶ τῇ γλυκύτητι, παραμονὴν τινα τοῦ νέου ἔτους ἡ κυρία Φαβροῦ κλείουσα τοὺς λογαριασμοὺς τῆς, παρετήρησεν ἔλλειμμα ἑκατοστώνων τινῶν φράγκων, πρᾶγμα μικροῦ λόγου βεβαίως ἀξίον, διότι οἱ ἐπιδημικοὶ κατάρροι καὶ αἱ λοιπαὶ ἀσθένειαι τοῦ προσεχούς ἔαρος θὰ ἐπλήρουν εὐκόλως τὸ βάρανθρον, τῇ βοηθείᾳ τῶν ἐκ κόμμιος καμφέτων, τῶν στηθικῶν φαρμάκων, τοῦ Ἰσλανδικοῦ λειγῆνος· ἀλλ' ὅπως δὴποτε ἦτο ἔλλειμμα, — καὶ τὸ ἐμπορικὸν πνεῦμα τῆς φαρμακεμπορίας ἀνεῦρε κατ' εὐθείαν τὴν αἰτίαν τοῦ κακοῦ.

Τὸ ἔτος δὴλα δὴ ἐκείνο, πάνθ' ὅσα εὗρεν ἡ Μαρκέλλα ἀνήκοντα εἰς τὴν κορασιεὶα ἦν ἀντικατέστησεν, ἐφθάρησαν ἐντελῶς ἕνεκα τῆς πολλῆς χηρείας, ὥστε ἐδέθησε νὰ ἀγορασθῶσι πολλὰ πράγματα, ὀλίγα ἐκ πάντων. Παρατηροῦσα ἄλλο φύλλον τοῦ βιβλίου τῆς ἡ κυρία Φαβροῦ, εὗρε τὰς δαπάνας τῆς οἰκογενείας τῆς· τὰ δὲ χάριν τῆς Μαρκέλλας δαπανηθέντα ἐδήλουτο δι' ἀριθμοῦ ἐμφαίνοντας ποσὸν οὐκ εὐκαταφρόνητον. Τὰ σανδάλια μάλιστα... Ὄ! τὰ μικρὰ σανδάλια, ἡ καταστροφή αὐτῆ παντὸς οἰκογενεάρχου! Παρευθὺς ὑπελόγησε κατὰ νοῦν, προσθέτουσα τὰς δαπανηθείσας ποσότητας καὶ τὰ τῆς διατροφῆς τῆς ψυχόκρησ ὡς ἔγγιστα, καὶ εὗρεν ὅτι ἡ Μαρκέλλα ἐδαπάνησεν ἀκριβῶς ὅσα ἔλειπον ἵνα ἡ κυρία Φαβροῦ φέρῃ τῆς δυὸ ἀφρες ἴσα.

— Τὸ καιμένον! εἶπε βαθῶς στεναζάσα, καὶ κλείουσα τὰ βιβλία τῆς ἐν ἀθυμίᾳ. Τί νὰ γίνῃ! θὰ ἐργασθῶ ὀλίγον περισσότερον, θὰ βάλω τὰ δυνατά μου.

Ἀλλ' ὁμοῦ εἰσπράξεις δὲν ἐγένοντο, γραμματίων ἑκατὸν φράγκων λησμονηθῆν ἦδη ἐνέσκηphen ἐν ὥρᾳ κακῇ πρὸς ἐξόφλησιν δ' αὐτοῦ ἡ φαρμακεμπορος ἠναγκάσθη νὰ δανεισθῇ, καὶ τότε ἡ

στήλη τῶν ἀριθμῶν, ἡ περιστάσις τὴν συντήρησιν τῆς ψυχοκόρης, ἐνεφανίσθη οὐχὶ ἅπασι πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς κυρίας Φαβροῦ κατὰ τὰς ἐναγωνίους αὐτῆς ἀγρυπνίας.

Τὰς πρώτας ἡμέρας μετὰ τὴν εἰσαγωγήν τῆς Λουίζας εἰς τὸ Παρθενάγωγεῖον, ἡ μήτηρ τῆς ἐθεώρησεν ἑαυτὴν εὐτυχή. διότι εἶχε τὴν Μαρκέλλαν πλησίον τῆς συντροφίας, καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν ἤσθάνετο πολὺ τὸ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενον κενόν. Ἡ μικρὰ κορασίς ὅσον καὶ ἂν ἦτο μικρά, ἐγίνωσκεν ἤδη νὰ διορθῶνῃ τὰ συρτάρια, νὰ σπογγίζει τὰ πράγματα τῆς μόστρας, νὰ τινάσῃ τὴν κόβιν καὶ νὰ σαρώνῃ τὸ κατάστημα διὰ σαρώθρου μεγάλου, ὑφ' οὗ πολλὰ οἰδήματα ἐγένοντο ἐν τῷ μετώπῳ τῆς, χωρὶς νὰ τολμήσῃ κἄν νὰ παραπονεθῇ.

Τὸ μόνον πρᾶγμα πρὸς ὃ ἤσθάνετο ἀκατανίκητον ἀπέχθειαν ἦσαν αἱ βδέλλαι, αἱ ἐπ' ἀλλήλας σσεωρευμέναι ἐν φιάλῃ πλήρει ὕδατος διαγυῶς· ἀπέστρεφεν ἀπ' αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς φρικώσα ὁσάνκις ἡ κυρία Φαβροῦ προσεπάθει μετὰ προσοχῆς νὰ συλλάβῃ αὐτάς καὶ βάλῃ εἰς τὸ ποτήριον τοῦ ἀγοραστοῦ. Τὰ μαῦρα ἐκεῖνα θηρία ἐνεποίουν εἰς τὴν μικρὰν μεγίστην ἀηδίαν.

Ἐν τούτοις αἰετοπεριποιητικὴ καὶ φαίδρα, ἐγίνωσκε τὴν τιμὴν καὶ τὸ βάρος πολλῶν ἐκ τῶν συνηθέστερον πωλουμένων πραγμάτων, ἡ δὲ κυρία Φαβροῦ ἐνεπιστεύετο εἰς αὐτὴν νὰ ἐκτελῇ τὰς παραγγελίας τῶν κοινοτέρων πελατῶν. Ἡδύνατό τις δὲ νὰ προῖδῃ τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἔμελλε νὰ παράσχη πρὸς τὴν φαρμακείμπορον ἀληθεὶς ὑπηρεσίας.

— Ἄν ἦμουν ἐγὼ, εἶπεν ἡμέραν τινὰ ἡ κυρὰ Ζαλίην ἔχουσα τοὺς βραχιόνιας ἐσταυρωμένους ἐπὶ τοῦ κανίστρου τῆς, κειμένου ἐπὶ τοῦ γραφείου τῆς κυρίας Φαβροῦ, θά τὴν ἐστελναι 'ς τὸ σχολεῖον, τὴν μικρὴν. Δὲν εἶνε μικρὸ πρᾶγμα νὰ ξέρῃ μιὰν ἡμέραν νὰ διαβάσῃ.

Ἡ κυρία Φαβροῦ κατέστειλε σχῆμα ὀργῆς καὶ εἶπε·

— Ἐγομε καιρό. Καταλαβαίνεις καὶ μόνῃ σου ὅτι δὲ θέλω νὰ τὴν στερηθῶ καὶ νὰ τὴν στείλω σχολεῖον. Μοῦ χρειάζεται. Καὶ ἔπειτα μαθαίνει ἐδῶ νὰ βάζῃ καὶ νὰ πλέκῃ.

Ἡ πλύντρια οὐδὲν εἶπε, καὶ διὰ τοῦ βλέμματός παρηκολούθησε τοὺς μικροὺς δακτύλους τῆς Μαρκέλλας, ἥτις ἐνέπηγεν ἐπιπόμως τὴν βελόνην τῆς εἰς βράκος χονδροῦ κτρινοῦ πανίου.

— Θὰ πάῃ σχολεῖον ὅταν βγῇ ἡ Λουίζα, προσέθηκεν ἡ φαρμακείμπορος. Ἀρκετὰ 'ξοδεύω 'ς τὴν κόρη μου καὶ τώρα ἡ δουλιές δὲν 'πᾶν καλά! Καὶ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς, τί τῆς χρωστῶ, κυρὰ μου, αὐτῆς τῆς μικρῆς;

Ἡ κυρὰ Ζαλίην κατέστειλε κίνησιν τινα. Θὰ ἤθελε νὰ φράξῃ τὰ ὦτα τῆς Μαρκέλλας, ἵνα μὴ ἀκούσῃ τὴν σκληρὰν ταύτην φράσιν. Ἄλλ' ἦτο πολὺ ἀργά, διότι τὴν εἶχεν ἤδη ἀκούσῃ, καὶ

ἔψωσε τοὺς καστανοὺς ὀφθαλμούς τῆς πρὸς τὴν εὐεργέτιδα αὐτῆς μετ' ἐκφράσεως παραδόξου ἀμφιβολίας καὶ θλίψεως. Πιθανῶς δὲν ἦτο ἡ πρώτη φορά, καθ' ἣν παρόμοιοι λόγοι διήγειραν ἐν αὐτῇ τὴν ἐπιθυμίαν διασαφήσεώς τινος. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὁμως ἦτο φύσει ταπεινὴ καὶ εὐπειθής, οὐδὲν εἶπε καὶ ἔκυψε πάλιν πρὸς τὸ ἐνώπιόν τῆς βράκος.

— Θαρρῶ, εἶπεν ἡ πλύντρια, ὅτι πρῶτα πρῶτα πρέπει ὅλοι νὰ μαθαίνουν γράμματα.

— Καὶ ποῦς λέγει ὅχι; ἀπεκρίθη ἡ κυρία Φαβροῦ μετὰ τινος τραχύτητος. Μὰ ὅταν κανεὶς ἐξαιμᾷ καὶ καταχρεώθηκε γιὰ ἕνα, ποῦ τὸ κάτω κάτω τῆς γραφῆς δὲν τον ἔχει τίποτε, θαρρῶ πῶς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κυττάσῃ καὶ τὴν ἡσυχία του καὶ νὰ μὴ βιάζεται, θὰ πάῃ σχολεῖον ὅταν βγῇ ἡ Λουίζα. Ὡς τότε θέλω νὰ ἔχω νὰ ἀρῖνω μὴ στιγμὴν τὸ μαγαζί μου χωρὶς νὰ ὑποχρεώωμαι νὰ παρακαλῶ τὴν γειτόνισσα νὰ μού το φυλάγῃ. Ἡ Μαρκέλλα τὰ καταφέρει καὶ κἀκεῖ καλὰ, καὶ μάλιστα ὅταν ἔρχονται ἀγορασταί, τοὺς δίνει ὅ τι ζητήσουν ἂν δὲν εἶνε πάρα πολὺ δύσκολο.

Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς μικρᾶς ὑψώθησαν ἅπασι εἴτι, ἀλλ' ἤδη ἐξέφραζον εὐαρέστησιν· διότι τοῦτο ἤθελε καὶ αὐτῆ, νὰ εἶνε δὴλα δὴ χρήσιμος, διότι πολλάκις εἶχεν αἰσθανθῇ ὅτι ἦτο βάρος εἰς τὴν οἰκογένειαν ἥτις τὴν περιεβαλψεν. Ἐπειδὴ δὲ ἦτο πάρα πολὺ μικρὰ ὥστε νὰ γινώσκῃ τί ἐστὶν ὑπερηφανία, πάρα πολὺ δὲ ταπεινὴ ὥστε νὰ αἰσθάνηται ταπεινώσιν, ἀπλῶς λύπην ὑφίστατο καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπεθύμει, ἢ τὸ πῶς νὰ δύναται νὰ ὑπηρετῇ, ἵνα μὴ ἀκούῃ νὰ λέγουσιν ὅτι ἦτο βάρος τῶν ἀνθρώπων οὗς ἠγάπα.

Ἡ πλύντρια ἀνέλαθε τὸ κἀνιστράν τῆς καὶ διερρομένη πλησίον τῆς Μαρκέλλας τὴν ἐφίλησε. Πολλάκις τῇ ἐπήρχετο νὰ προτείνῃ εἰς τὴν κυρίαν Φαβροῦ νὰ εὕρῃ ἀγαθὴν τινα ψυχὴν θέλουσαν νὰ ἀναλάβῃ τὴν συντήρησιν τῆς μικρᾶς, ἀλλ' ἤσθάνετο ὅτι ἡ πρότασις τῆς αὐτῆ ἐπὶ τοῦ παρόντος ἤθελεν ἀποκρουσθῇ· διότι ἡ φαρμακείμπορος ὑπὸ φιλαυτίας κινουμένη ἤθελε νὰ διατηρήσῃ τὸ ἠθικόν ὄφελος τῆς πράξεώς τῆς, ἢν πάντες οἱ περὶ αὐτὴν ἐχαρακτήριζον ὡς πρᾶξιν ἀγαθὴν, οὐχ ἦτον ἢ τὸ ὑλικόν ὄφελος ὅπερ εἶχε παρὰ τῆς μικρᾶς, ἥτις ἦτο σχεδὸν ἐπίσης χρήσιμος καὶ ὀλιγώτερον δαπανηρὰ μικρᾶς ὑπηρετρία.

Μικρὰ ὑπηρετρία· τοῦτο ἦτο τὸ ἀληθὲς ὄνομα τῆς κατ' ἀστάσεως τῆς Μαρκέλλας. Διότι κατὰ μικρὸν ὀλισθαίνουσα ἀπὸ τῆς θέσεως αὐτῆς ὡς ψυχοκόρης, καθ' ὅσον ἐγίνετο χρησιμωτέρα, μόνῃ τῆς, ἔνεκα τῆς περισσεύσεώς τῆς ἀγαθῆς θελήσεώς τῆς καὶ προθυμίας, ἀπὸ ψυχοκόρης κατῆνησεν ἀπλῆ ὑπηρετρία, *κουζίνα*. Κατὰ πρῶτον δὴλα δὴ προσεφέρθη νὰ « κάμνῃ θελήματα » ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ τῇ ἐπεβλήθη ἡ ἐργασία αὐτῇ· κατεγίνετο εἰς καθαρισμὸν πάντων τῶν συρταρίων, — κα-

τήνησεν ἡ τακτικὴ τῆς ἐβδομαδιαία ἐργασία. Πᾶν ὃ τι εἶχεν ἐπιχειρήσῃ καὶ ἐπιτύχῃ, ἦτο ἤδη ἔργον καὶ καθήκον τῆς, καὶ κατ' ἀκολουθίαν, ὡς τοιοῦτον, δὲν ἀντημείβετο διὰ περιποιητικῶν λόγων μόνις δέ που καὶ που ἐλάμβανε σπανίας τινὰς καὶ ἀσθενεὶς εὐχαριστίας. Τούναντίον δὲ, ὁσάνκις ἐμετρίαζέ πως τὴν δραστηριότητά τῆς, ἐλάμβανε σφοδρὰς ἐπιπληξείας. Ἄλλ' τὰ τοῦ κόσμου τούτου οὕτως ἔχουσι· σπανίως οἱ ἔχοντες ζῆλον καὶ προθυμίαν ἀπολαμβάνουσιν εἰρήνην ἐπὶ τῆς γῆς.

Τὸ τελευταῖον σάββατον τοῦ Ὀκτωβρίου ἡ Λουίζα ἐξῆλθε τοῦ σχολεῖου ἔχουσα ἄδειαν ἐξόδου μέχρι τῆς δευτέρας πρωῆ. Κατὰ τὸ διάστημα δὲ τοῦτο τὸ φαρμακείμπορον ἠλλαξεν διευθύντριαν. Ἡ Λουίζα καὶ ἀνεκάθεν μὲν ἦτο μὰ μὲντρον κοράσιον, ἔνεκα δὲ τῆς ἐν τῷ σχολείῳ συνδιατριβῆς μετὰ τῶν συμμαθητριῶν τῆς, νεανίδων ἀρίστης ἀγωγῆς, ἔλαβεν ἥθός τι ὑπεροχῆς δι' οὗ ἐπεβάλλετο καὶ εἰς αὐτὴν ἐτι τὴν μητέρα τῆς.

Ἡ κυρία Φαβροῦ ἔχαιρε βλέπουσα τὴν κόρην τῆς ἔχουσαν μεγίστην κλίσιν πρὸς πᾶν ἄβρον καὶ καλόν, μεγίστην κομψότητα ἐν ταῖς κινήσεσι καὶ καθ' ὅλον ἄκρον λεπτότητα καὶ φιλοκαλίαν. Δὲν ἐχόρταινε καμαρώνουσα αὐτὴν ἐνδοξυμνην τὴν στολὴν τοῦ παρθενάγωγείου, στολὴν πολυτελεῆ μὲν καὶ δαπανηρὰν ὡς πρὸς τὴν πενήτην περιουσίαν τῆς φαρμακείμπορου, ἀλλ' εἰς ἄκρον κολακευτικὴν πρὸς μητέρα φιλόδοξον! Ἡ Λουίζα ἠβήθησεν ὠρολόγιον μετὰ χρυσῆς ἀλύσειος, διότι ὅλαι αἱ ἄλλαι νεανίδες εἶχον τὸ πρᾶγμα τοῦτο ὅπερ εἶνε τῆς πρώτης ἀνάγκης. Τὸ ὠρολόγιον λοιπὸν καὶ ἡ ἀλυσὶς ἠγοράσθησαν... τίς οἶδεν ἐὰν ἡ ἀγορὰ αὕτη ἐπεβάρυνε διὰ δανείου τὴν ἄγαν φιλόστοργον μητέρα;

Ἡ Λουίζα ἦλθε περὶ τὴν 6 μ. μ. τοῦ σαββάτου συνοδευομένη ὑπὸ τῆς μητρός τῆς. Εἰσερχομένη εἰς τὸ κατάστημα, ὅπερ ἐφύλατταν ἡ Μαρκέλλα καὶ ἡ φίλη τῆς ἡ πλύντρια, ἔχαιρέτισε τὴν πλύντριαν μετὰ τρόπου προστατευτικοῦ. Ἡ κορασίς ὠρμησε νὰ τὴν ἐναγκαλισθῇ, ἡ δὲ Λουίζα τὴν ἠσπάσθη ὡς ἡ μήτηρ ἀσπάζεται τὸ τέκνον τῆς καὶ μετὰ τρόπου χαριστάτου ἄμα καὶ σοβαροῦ· οὕτω δὲ ἀσπάζονται αἱ « μικραὶ μητέρες » τὰ τέκνα των ἐν τῷ παρθενάγωγείῳ. Ἡ Μαρκέλλα ἐξεπλάγη πως καὶ τὰ ἔχασεν ἰδοῦσα τὴν μεγαλοπρεπὴ ταύτην ὑποδοχὴν, καὶ ἔμεινεν ὀρθία ἔχουσα τοὺς ὀφθαλμούς προσηλωμένους ἐπὶ τῆς προστάτιδος τῆς· ἀλλ' ἐνδομύχως τὴν ἤρχετο νὰ κλαύσῃ.

Ὅτε δὲ τὸ γεῦμα συνήγαγεν ἐν τῷ ὀπισθεν τοῦ καταστήματος ὄματιφ περὶ τὴν τράπεζαν τὴν κυρίαν Φαβροῦ καὶ τὰ δύο κοράσια, ἡ Λουίζα μετὰ μυρίας ἐρωτήσεις, ἀπετάθη πρὸς τὴν μητέρα τῆς μετὰ τρόπου ὀλίγον τι ἱταμοῦ, ὂν ὁμως ἡ ἀγαθὴ γυνὴ ἐθεώρει ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς τῶν τρόπων εὐγενείας.

— Καὶ ἡ μικρὴ αὐτὴ ἐδῶ, εἶπε δεικνύουσα τὸ ὄφρανον κοράσιον, εἶνε φρόνιμη;

— Δὲν εἶνε πολὺ κακὴ, ἀπεκρίθη ἡ κυρία Φαβροῦ.

Ἀκούετ' ἐκεῖ; Δὲν εἶνε πολὺ κακὴ! Ἡ Μαρκέλλα ἐν τῇ παιδικῇ τῆς καρδίᾳ εἶχε τὴν συνείδησιν ὅτι ἦτο ἀξία κρεῖττονος χαρακτήρισμου! Δὲν εἶπε δὲ τίποτε, καὶ κατὰ τὸ σύνθηρ, ἀλλὰ βαρέως πως φέρουσα τὸ πρᾶγμα, ἐνησχολήθη κομίζουσα καὶ ἀποκομίζουσα τὰ τῆς τραπεζῆς μετὰ δεξιότητος θαυμασίας παρὰ τὴν ἡλικίαν τῆς. Μετὰ τὸ δεῖπνον ἐξῆλθον εἰς τὸ κατάστημα, φωτιζόμενον ὑπὸ ἐνὸς βράμφους φωταερίου.

Διὰ τῶν ὕαλων δὲ τῶν παραθύρων, μεστῶν παντοίων πραγμάτων κρεμασμένων ἐκ σιδηρῶν κρεμαθῶν, ἐφαίνετο ἡ ἀντανάκλασις τῶν ἐν τῇ ὁδῷ φανῶν ὑποτρέμουσα ἐπὶ τοῦ ὑγροῦ ἐδάφους. Ἦτο νῦξ ἐκ τῶν πρώτων ἐκείνων νυκτῶν τοῦ γειμῶνος, καθ' ἃς τοσοῦτον ποθεῖ τις τὸ θέρος, καὶ ἡ φρικίασις τῶν κακῶν ἡμερῶν εἰσδύει προῶρως εἰς τὰ μέλη λίαν ἐπάδυνος. Τὸ κατάστημα ἔθεομαινετο ὑπὸ τοῦ φωταερίου, ἀλλ' ὑπὸ τὴν θύραν ὁ παγερὸς ἀνεμὸς εἰσέδουε, φέρων ὁσμὴν βορβοῦρου πηκτοῦ καὶ ὀλισθηροῦ.

— Ἐπεθύμησα κάστανα, εἶπεν αἴφνης ἡ Λουίζα τοποθετούμενη ἀναπνευστικῶς ἐν τῇ φωνῇ τοῦ καθίσματος, ὅπερ ἦτο πρὸ τοῦ γραφείου. Μαμά, στείλε τὴν λοιπὸν τὴν Μαρκέλλαν νὰ πάρῃ κάστανα.

— Μὰ δὲν ἐδὴγχαν ἀκόμη, εἶπεν ἡ μήτηρ.

— Πῶς δὲν ἐδὴγχαν! Τὴν ὥραν ποὺ ἠρχόμεθα εἶδ' ἀπ' ἐξω ἀπὸ ἐν οἰνοπωλεῖον 'ς τὴν ὁδὸν Τρεβίζης. Κάστανα προφαντά! μάτια μου τί εὐμορφα! Δόσε εἴκοσι λεπτὰ 'ς τὴν Μαρκέλλαν, μαμά. Ἐλα μικρὴ, κουνήσου.

Ἡ κυρία Φαβροῦ ἐδίσταζε, κωλυομένη ὑπὸ ἀρίστου τινὸς μίγματος οἰκονομίας καὶ φόβου. Δὲν ἐπεθύμει νὰ στείλῃ ἐξω τὸ παιδίον, τόσο ἀργά — ἐσήμαινε ἡ ἐνάτη — διὰ τῆς ὁδοῦ Λαφαγέττου μεστῆς αἰετοπεριεχόμενης καὶ λεωφορείων. Ἡ Λουίζα ἔσυρε τὸ συρτάριον, ἔλαβεν εἴκοσι λεπτὰ καὶ τα ἐνεχείρισεν εἰς τὴν ὄφρανήν.

— Ψέρεις τὴν ὁδὸν Τρεβίζης; ἀπέναντι 'ς τὰ λεωφορεῖα. Ἐλα, τρέξε. Καὶ κύταξε μὴν τα φᾶς 'ς τὸ δρόμο.

— Νάχης τὸν νοῦ σου μὴ σε πλακώσῃ καμμιὰ ἄμαξα, προσέθηκεν ἡ κυρία Φαβροῦ.

Ἡ Μαρκέλλα ἀπεκρίθη δι' ἐλαφροῦ μειδιήματος, ἔκλεισε τὴν θύραν μετὰ προσοχῆς καὶ ἀπῆλθε τρέγουσα.

Τὰ διάφορα ἐπὶ τῶν ὕαλων τῆς θύρας κρεμασμένα ἔμπορεύματα, αἱ περικημίδες, τὰ θήλαστρα, οἱ ἐκ κτρινοῦ ἀμβάρου καὶ ἐξ ἱριδὸς κρικιοῦ ἐκρότησαν ἐπὶ τῶν ὕαλων τῆς θύρας, καὶ τὰ ξηρὰ χόρτα συνεκρούσθησαν ἐλαφρῶς. Ἡ κυρία Φαβροῦ εἰσώπα.

— Δὲν ἔκαμα καλά νὰ τὴν ἀφήσω τὴν μι-

κρή. Δέν εἶνε συνηθισμένη νά βγαίνει ἔξω...

— Καί δέν κάμνει θελήματα; ἠρώτησεν ἡ Λουίζα μετά τρόπον ὀλίγον τι ἐπιθετικοῦ.

— Ναί, μά ὄχι νύκτα.

— Αἰ, θά συνηθίσῃ. Κύτταξε μητέρα, τήν κομαθαίνεις. Συλλογίσου ὅτι αὐτό τό παιδί δέν ἔχει τίποτε. Καί ἂν σε στερηθῆ, θά κατακτῆται νά ψωμοζητήσῃ. Πρέπει νά συνηθίσῃ νά ὑπηρετῆ.

Παράξενος σοφία ἐν τῷ στόματι νεάνιδος ἐτῶν δεκαεσσάρων! Καί ναί μὲν ἡ κυρία Φαβρουῦ πολλάκις ἐνδομύχως ἐπρέσθυσσε τὰς αὐτάς ἀρχάς, ἀλλ' ὅμως ἀκούσασα αὐτάς ἐκ τοῦ στόματος τῆς Λουίζης, ἐπειράχθη ὀλίγον· ἀλλ' οὐδὲν εἰπούσα ἔλαβε τό πλεξιμόν τῆς, ἐν ᾧ ἡ Λουίζα κατεγίνετο θωπεύουσα τήν βράχιν τοῦ ὑπνηλοῦ εὐτραφεῦς γάτου, ἀναμένουσα τὰ κάστανα ἅτινα ὅμως δέν ἤρχοντο.

(Ἀκολουθεῖ).

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Δ'.

ΤΟ ΑΜΑΛΙΕΙΟΝ ΟΡΦΑΝΟΤΡΟΦΕΙΟΝ

[Συνέχεια καί τέλος· ἴδε προηγ. φύλλον]

Ἐκτός τοῦ κυρίως καταστήματος καί τοῦ παρακειμένου νεοδημήτου παραρτήματος, ἐν ᾧ, ὡς ἐλέγηθ, ἐστιώνται καί διδάσκονται τὰ κοράσια, ἐντός τοῦ περιβάλλοντος ὑπάρχουσι καί δύο ἕτερα αὐθύπαρκα καί μεμονωμένα οἰκοδομήματα συμπληροῦντα, ἐν τῇ ἰδιαιτέρᾳ αὐτῶν ἀποστολῇ, τήν ἐνότητα καί ἀρμονίαν τῆς ὅλης ὑπηρεσίας· τὰ οἰκοδομήματα ταῦτα εἰσὶ τό νοσοκομεῖον καί ἡ ἐκκλησία. Τό νοσοκομεῖον μὴ ἐγεγρῆν εἰδικῶς ὡς τοιοῦτον, ἀλλὰ προχείρως ἀπό συνήθους οἰκίας μετασκευασθέν, δέν δύναται νά ἔχη ἀξιώσεις ὡς κτίριον ἢ νοσηλεῖα ὅμως τελεῖται ἀπαραμύλλως. Ἐνεκα τῆς ἐφαρμοσθείσης ἀπό τίνος χρόνου ὑγιεινῆς καί τῆς χρήσεως τῶν ἀεροφόρων τό νοσοκομεῖον ἀργεῖ εὐτυχῶς. Κατά τὰς ἐλαφροτέρας ὅμως οἷας δῆποτε ἀσθενείας ἐνδείξεις ἡ ἀδιαθετούσα εἰσάγεται ἐντός εὐρείας καί ἐπαρκῶς ἀεριοζομένης καί φωτιζομένης αἰθούσης τοῦ νοσοκομείου, ἐκ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται οἱ δύο τοῦ κτιρίου ὄροφοι· ὁ ἱατρός καλεῖται παραχρῆμα, ἐάν συνέπεσεν ἡ ἀσθενής νά μὴ ἤσθάνη τήν ἀνάγκην τῆς ἐπικουρίας του κατά τὰς ὥρας καθ' ἃς ὁ ἱατρός ἐπετέλεσε τήν τακτικὴν ἐπίσκεψίν του. Νοσοκόμος ἐνοῦσα πρὸς τῇ περὶ τῆς τέχνης τῆς ἀγαθότητα χαρακτήρος καί δυνάμιν κράσεως ἀγρυπνεῖ ἀδιαλείπτως ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς πασχούσης ὑποβοηθουμένη κατὰ τήν ὑπηρεσίαν αὐτῆς ὑπὸ βοηθῶν ἐξ ἴσου ἡσκημένων καί κορασιῶν ἐφαπτομένων τῆς νοσηλείας

πρὸς πορισμὸν τῶν στοιχειωδῶν τῆς περιποιήσεως γνώσεων. Ἡ τε νοσοκόμος καί αἱ βοηθοὶ μένουσιν ἐντός τοῦ καταστήματος ἀποτελοῦσαι κανονικὸν ἀριθμὸν τοῦ τακτικοῦ προσωπικοῦ. Παρὰ τήν κλίνην τῆς πασχούσης ἀναπτύσσεται ἀληθῆς ἀμίλλα στοργῆς καί μερίμνης αὐτόχρονημα μητρικῆς· ὁ ἱατρός ἐπιδαφιλεῖ τῆς θείας τέχνης του τήν συνδρομήν, τό προσωπικὸν ἀναπτύσσει αὐστηροτάτην περὶ τήν ἐκτέλεσιν τῶν ὁδηγιῶν ἀκρίβειαν, ἡ διεύθυνσις ἀγρυπνεῖ, αἱ δὲ ἀπαρτίζουσαι τό διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ καταστήματος κυρίαι εὐαρεστοῦνται νά παρακολουθῶσι μετ' ἄκρου ἐνδιαφέροντος τήν ἐκτύλιξιν καί τῆς ἀπλουστάτης τῶν νόσων τῆς κόρης. Ἐντός αἰθούσης τοῦ νοσοκομείου εὐρηται πρόχειρον φαρμακεῖον συνεσκευασμένον ἐντός θήκης ὑελοσκεποῦς καί περιλαμβάνον τ' ἀναγκαϊότερα τῶν φαρμάκων καί τὰ προχειρότερα τῶν χειρουργικῶν ἐργαλείων. Εὐτυχῶς ἡ ἀρίστη διαίτα, ὁ τακτικώτατος βίος, ἡ καθαρωτάτη ἀτμοσφαῖρα ἐν ἡ ἀδιαλείπτως διατρίβουσι τὰ κοράσια, ἀπεσκοράκισαν πᾶν εἶδος νοσήματος ἐνδημικοῦ ἢ ἄλλου καί κατέστρεψαν πᾶσαν, ὄσφ καί μικράν, ἐστίαν μολύσματος καί καχεξίας, ἡδὴ δὲ τό νοσοκομεῖον ὑφίσταται βεβαίως, ἀλλ' ἄνευ ἀσθενῶν. Ἐπιδημία λυμανθεῖσα τό κατάστημα ἐν χρόνοις παρωχημένοις ὑπῆρξεν ἡ ὀφθαλμία· κατὰ τῆς μάλιστα ἀνετεπεξεῖθην εὐδοκίμως καί ἐπιμόνως ἡ ἐπιστήμη οὐ μὴν ἀλλὰ καί ἡ χρηματικὴ δαπάνη ἀφειδῶς παρασχεθεῖσα ἐκ τοῦ ταμείου τοῦ ἀσύλου· ἀπὸ τοῦ 1875 ἄχρι τοῦ παρελθόντος ἔτους τό ταμεῖον τοῦ καταστήματος κατέβαλε πλέον τῶν 12,000 δραχμῶν εἰς ἐξόδα καί προνοητικὰ μέσα πρὸς ἀποσόθησιν τῆς ὀφθαλμίας ἧτις καί ἐξέλιπε τελείως ἀπὸ τοῦ παρελθόντος ἔτους, μεγάλως συνεργήσαντος πρὸς τοῦτο τοῦ ὀφθαλμολόγου κ. Γαλθάνη εὐαρεστηθέντος ν' ἀναλάβῃ γεννησιφρόνως πᾶν τὰς χειρουργικὰς καί ὀφθαλμολογικὰς ἐργασίας τοῦ Ἀμαλίου· ἡδὴ πληρεστάτη καί ἀπόλυτος ὑγιεία ἐπικρατεῖ ἐν τῷ καταστήματι.

Μεταξὺ τοῦ νοσοκομείου καί τοῦ νεοδημήτου παραρτήματος, ὄπισθεν δὲ τοῦ κεντρικοῦ καί κυρίου καταστήματος, ἐγείρεται ἡ ἐκκλησία τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῶν Ταξιαρχῶν. Οἰκοδομηθεῖσα μικρὰ τό κατ' ἀρχὰς ἠυρύνθη ἐξ ἀνάγκης τελευταίως, ἐπαρκούσα ἡδὴ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν θρησκευτικῶν τῶν κορασιῶν καθηκόντων. Καί ἐξωτερικῶς καί ἐσωτερικῶς ἡ ἐκκλησία εἶνε ἀπλουστάτη ἄνευ στοῶν καί νάρθηκος. Τὰ κοράσια ἐκκλησιάζονται τακτικῶς ἀνά πᾶσαν Κυριακὴν καί ἄλλην ἐπίσημον τῆς Ἐκκλησίας ἡμέραν, τελοῦσι δὲ ἀκριβῶς τὰς τεταγμένας τῆς μεγάλης ἐβδομάδος νυκτερινὰς ἀκολουθίας. Ἐποὺ ἡ ἐν τῷ ὄρφανοτροφεῖω εἴσοδος οὐδενὶ ἐπιτρέπεται ἀπολύτως, νοεῖται ὅτι καί αἱ ἀκολουθίαι εἰσὶν ἀπροσπέλαστοι τοῖς ἔξωθεν, ἐκτός βεβαίως τῶν κυριῶν τῶν τιμωτῶν διὰ τῆς προστασίας των τό κατάστημα

καὶ οὔτινος δῆποτε ἄλλου στενότερα ἐφαπτομένου πρὸς αὐτό. Τὰ ἡδυφωνότερα τῶν κορασιῶν, δέκα συνήθως τὸν ἀριθμὸν, ψάλλουσιν ἐν χορῶ ἀπό μικρὰς πρὸς τὰ δεξιά ἐξέδρας, ὀλόκληρον τήν συνήθη ἀκολουθίαν. Εἶνε τό μόνον ἔχνος τῆς φωνητικῆς μουσικῆς, ὅπερ ἀπαντᾷ τις ἐν τῷ καταστήματι, τῆς ὀργανικῆς ἐλλειπούσης τελείως. Τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς ἀνάλαβε μετὰ πλείστης φιλοφροσύνης καί εὐγενούς ἀφιλοκερδεῖας ἡ ἔγκριστος μουσουργὸς κυρία Πανᾶ πρὸς ἣν δέον νά ὁμολογηθῶσι χάριτες διὰ τὴν θαυμασίαν τῶν μαθητριῶν τῆς ἐπίδοσιν. Ἡτύχησα ν' ἀκροασθῶ μέρους τῆς μουσικῆς ταύτης· τηροῦσα ἀκέραιον τὸν σοβαρὸν καί μεγαλοπρεπῆ ἐκκλησιαστικὸν ῥυθμὸν εἶνε ἀφ' ἑτέρου ἡδυστάτη· οἱ εὐστόχως συνδυασμένοι ἦχοι περιδονούμενοι ἐντός τοῦ κενοῦ τῆς Ἐκκλησίας διεγείρουσι τὴν εὐσέβειαν τῆς ψυχῆς, ὑφούντες τό πνεῦμα ὑπερθεῖν τῶν γηίνων, καί κατὰ στιγμὰς λύντες εἰς ἀθόρυθα καί παραμυθητικὰ δάκρυα τὸν ἀκροάμενον. Εἶνε ἡ ἐξάτμισις τῶν ἐσωτερικῶν πόνων τοῦ ἀνθρώπου τὰ οὕτω προκαλούμενα δάκρυα· ἡ ὑψηλὴ καί φιλοσοφικῆ τῶν ἐκκλησιαστικῶν στίχων ἔννοια ἐξαιρέται ἐνδομένη τῆς μουσικῆς τὴν αἰθέριον γλαυμάδα· ἡ γυναικεῖα ἄλλως φωνὴ ἀρμοζομένη εἰς εὐσεβεῖς ἦχους ἔχει τι τό ἀκατανόητως γοητευτικόν, ὅπερ συναπτόμενον πρὸς τό βαθύ αἴσθημα τό ἐκ τῆς ἱεροπραξίας βλαστάνον ἐν ἡμῖν μετεωρίζει τὴν διάνοιαν εἰς σφαῖρας φωτεινότερας, καί ὅπου ἴσως ὁ κλήρος τοῦ ὄντος δέν εἶνε ἡ δόνη... Ἄησμοναί τις τότε τὸν ἀνθρώπον ὅπως ἐνατενίσῃ πρὸς τὸν Θεόν, καί ἐνῷ οἱ θρησκευτικοὶ φθόγγοι ἐξέπνευσαν χαλαρῶς καί ἀρμονικῶς εἰς τό κενόν τοῦ ναοῦ ὁ προσευχόμενος νομίζει ὅτι ἀκούει εἰσέτι· ὅτε δὲ καί ὁ ἄσχατος ἦχος ἀποσβεσθεὶς ἐντελῶς λύει τὴν μεταρσίωσιν, κατέρχεται τότε ἀπὸ τῶν ἱερωνεφέλων κόσμων ἔνθα λεληθότως τὸν εἶχε μεταφέρει ἡ θρησκευτικὴ μουσικὴ· διατὶ νά κατέλθῃ;...

Μετὰ τῆς ἐκκλησίας περατοῦται ἡ ταχεῖα ἐπιθεώρησις τῶν ἐντός τοῦ περιβάλλοντος τοῦ Ἀμαλίου ἐξαρτημάτων καί συμπληρωμάτων τοῦ ὀλοῦ ἀσύλου. Προκειμένου περὶ τῆς περιουσίας τοῦ καταστήματος καί τῶν τακτικῶν αὐτοῦ ἐσόδων καί ἐξόδων, παρατηροῦμεν ὅτι ἡ λεπτομερῆς καί εὐχερῆς ἄλλως ἀναγραφῆ παντός κονδύλιου ἴσως διαφεύγει τό ἄμεσον ἐνδιάφέρον τοῦ ἀναγνώστου, ἐφ' ᾧ καί παρατρέχομεν τὴν λογιστικὴν ἀκριβολογίαν. Ἀπλῶς σημειοῦμεν ὅτι ἡ χρηματικὴ τοῦ καταστήματος περιουσία, ἀποτελούμενη ἐκ μετοχῶν τῶν παρ' ἡμῖν Τραπεζῶν καί ἐξαιρέτως τῆς Ἐθνικῆς, συνεποσοῦτο κατὰ τὴν πρέχουσαν ἐν τῷ χρηματιστηρίῳ τιμὴν τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1883 εἰς δραχμὰς 1,375,258, ἐξ ὧν 1,144,800 ἀντιπροσωπεύουσι μετογαί τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς. Ἡ ἀκίνητος περιουσία, πύρην τῆς ὁποίας εἶνε τό κυρίως κατάστημα μετὰ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ καί τῆς αὐλῆς, συμπο-

σοῦται, κατὰ τὸς μετριωτέρους ὑπολογισμούς, εἰς δραχμὰς 710,000, αἰτίνας προστιθέμεναι εἰς τὴν χρηματικὴν τοῦ ὄρφανοτροφείου περιουσίαν ἀπαρτίζουσι τό ποσὸν τῶν δραχμῶν 2,085,258. Ἐμνήσθη ἄνωτέρω καί ἰδίου τινὸς ταμείου, ἀνεξαρτήτου ὅλως ἀπὸ τοῦ γενικοῦ τοῦ καταστήματος καί ἰδίου ὑπηρετούντος σκοποῦ· τοῦ ταμείου τῶν ἐργοχειρῶν τῶν ὄρφανῶν. Δέν δύναμαι νά παραστήσω πιστότερον καί ἐκφραστικώτερον τὴν ὑπηρεσίαν ἣν προσφέρει εἰς τὴν ἰδέαν τῆς σκοπίμου βοηθείας τό ταμεῖον τοῦτο, ἡ ἀντιγράφων ἐπὶ λέξει τὰς φράσεις ἃς ὁ ἀείμνηστος Θ. Ζαΐμης, δεύτερος τὴν τάξιν ἔφορος τοῦ ὄρφανοτροφείου, ἐπανέλαβε καί ἔγραψε πολλάκις, τὸν λόγον ποιούμενος περὶ τοῦ εἰδικοῦ ταμείου τῶν ὄρφανῶν. « Οἱ εἰδικῶς προσφέροντες », εἶπε καί ἔγραψεν ὁ διακεκριμένος ἐκεῖνος ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ἰδιαιτέρου τούτου ταμείου τῶν ἐργοχειρῶν ποιῶσιν ἀρίστην ἐκλογὴν καί μεγίστην προσφέρουσιν εὐεργεσίαν, διότι ταῦτα τὰ χρήματα συντελοῦσι πρὸς ἀποκατάστασιν ὄρφανῶν κορασιῶν οὐδένα ἐχόντων πόρον ». Κατὰ τὴν δημοσιευθεῖσαν κατάστασιν ἡ ὀλικὴ τοῦ εἰδικοῦ ταμείου τῶν ἐργοχειρῶν περιουσία συνεποσοῦτο κατὰ τὴν 31 Ὀκτωβρίου 1883 εἰς δραχμὰς 62,779, 1/11 ἡσφαλισμένας εἰς μετοχὰς τῶν παρ' ἡμῖν τραπεζῶν, τῆς Ἐθνικῆς κατὰ τό πλείστον. Πόροι τοῦ ταμείου, ἐκτός δωρεῶν ἀπροόπτων, εἰσὶ τὰ εἰσοδήματα τὰ ἐκ τῆς ἐκπονήσεως τῶν ἐργοχειρῶν τῶν κορασιῶν προερχόμενα, μέρος τῶν ὁποίων ἀνήκει εἰς τὴν ἐργασθεῖσαν τὸ ἐργόχειρον κόρην· τό ταμεῖον παρέχει χρηματικὰς ἐπικουρίας εἰς τὰ ἐξερχόμενα τοῦ ἀσύλου πρὸς ἀποκατάστασιν κορασιῶν, καί καθ' ὅσον τό κατάστημα δέν ἔχει ἀνάγκην τῆς προσωπικῆς τῶν ἀποφοιτωσῶν ὑπηρεσίας, ὅτε ὑποχρεοῦνται αὐτὰ νά ὑπηρετήσωσιν ἐντός ἐπὶ μισθῷ πρὸς ὄφελος τοῦ καταστήματος ἐπὶ μίαν διατίαν· ἡ οὕτω παρεχομένη ἀμοιβὴ ἀνέρχεται εἰς 35 δραχμὰς μηνιαίως διδομένης συνήθως ἐν ὄλῳ εἰς τό τέλος τῆς διατίας.

Ἡ πρὸς γάμον ἐκδοσις κόρης ὄρφανῆς ἐκ τῶν ἀνατραφεῖσων εἰς τό κατάστημα, ὁσάκις ἐπέλθῃ, τελεῖται πάντοτε μετὰ λεπτομεροῦ καί ἐπίμονον ἐρευναν περὶ τῆς ἠθικῆς καί ὕλικῆς καταστάσεως τοῦ αἰτούντος τὴν κόρην, περὶ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ καί τῆς οἰκογενείας του, τῆς ἐνεστώσης θέσεώς του, καί τῶν ἐγγυήσεων ἃς τινὰς παρέχει. Ἀδύνατον εἶνε νά καταβληθῆ ὑπὸ πατρός μείζων προσοχὴ περὶ τὴν ἐρευναν τοῦ μέλλοντος γαμβροῦ του τῆς ὑπὸ τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου τοῦ καταστήματος καταβαλλομένης ὁσάκις ζητηθῆ ἡ χεῖρ κόρης τινός. Αἱ περιπτώσεις τοιοῦτων αἰτήσεων δέν εἶνε σπάνιαι, ἐνῷ σπάνια εἶνε αἱ περιπτώσεις τῆς προθυμίας ἀποδοχῆς. Καί ὅταν εἴτι ἀποκατασταθῆ ἐν τῇ κοινωσίᾳ ἡ ἀπόφοιτος τοῦ Ἀμαλίου, ἡ πρόνοια τοῦ διοικητικοῦ τοῦ καταστήματος συμβουλίου οὐ παύεται ἐπεκτεινομένη

ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τῆς γυναικὸς καὶ τῆς οικογενείας τῆς διαπυθλάνεται ὁ τρόπος τοῦ βίου αὐτῆς, τοῦ συζύγου τῆς ἢ συμπεριφορᾶς, ἢ ἐπίδοσις τῶν ἐπιχειρήσεών του, ὁ σχετικὸς τῆς προαγωγῆς του βαθμὸς· οὕτω καὶ ἐξεληθῆσα τοῦ καταστήματος ἢ ὄρφανῆ διατελεῖ, οὕτως εἰπεῖν, ὑπὸ τὴν ἀπαραβίαστον αὐτοῦ ἀσυλίαν, καὶ εὐ παθοῦσα ἐν τῷ καταστήματι, ἐξακολουθεῖ προστατευομένη καὶ ἐκτὸς αὐτοῦ, ὑπὸ τὴν φιλόστοργον πρόνοιαν τῶν ἐφόρων καὶ τὴν ἀγρυπνον αὐτῶν προσοχὴν καὶ ἀντίληψιν.

Ἐν τῷ κανονισμῷ τοῦ καταστήματος ἀναγράφονται ἀμοιβαὶ ὑπὲρ τῶν εὐτάκτων καὶ ἐπιμελῶν, ποιναὶ δὲ κατὰ τῶν δυστρόπων καὶ ἀμελῶν. Αἱ πρῶται συνοψίζονται, α') εἰς τὴν ἐκφρασιν τῆς εὐαρεσκείας τῶν προϊσταμένων εἰς ἐπὶ κῆσον πάντων τῶν κορασιῶν, β') εἰς ἄλλας ἀμοιβὰς ἀφιεμένας εἰς τὴν κρίσιν τῆς διοικήσεως ἐπιτροπῆς, γ') εἰς ἰδιαιτέραν χρηματικὴν ἀμοιβὴν κατὰ τὴν ἐκ τοῦ καταστήματος ἀναχώρησιν. Αἱ ποιναὶ ἐπιμετρῶνται ἀναλόγως τοῦ παραπτώματος· εἰσὶ δὲ α.) περιορισμὸς ἐντὸς ὠρισμένου ὧματιοῦ τοῦ καταστήματος. β.) ἀπαγόρευσις τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰ παίγνια κατὰ τὰς ὥρας τῆς ἀναπαύσεως, γ.) ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τῆς κοινῆς τραπέζης, δ.) κράτησις ἐπὶ τινὰ χρόνον εἰς γωνίαν τινά, ε.) στέρησις τοῦ ἐκτὸς τοῦ καταστήματος περιπάτου. Αἱ ποινὰ ἐπιβάλλονται μετὰ πρώτην καὶ δευτέραν νοθεσίαν καταλλήλως ἀπευθυνομένην καὶ σκοποῦσαν τὴν διέγευσιν τῆς φιλοτιμίας τῆς κόρης· διὰ πᾶσαν ἑκτακτον ποινὴν ἢ ἄλλο τι μέτρον οὐχὶ ἐκ τῶν συνήθων δεῶν ἀναποδράστως νὰ ζητηθῇ καὶ ληφθῇ ἢ γνώμη τῆς διοικήσεως ἐπιτροπῆς.

Εὐτυχῶς ἢ εὐγενῆς τῶν κορασιῶν φύσις καταρρίπτει ὀσμῆραι εἰς ἀχρησίαν τὸν θεσμὸν τῆς ποινῆς. Ἐὰν παρίσταται ἀνάγκη τροποποιήσεως τινος τοῦ κανονισμοῦ, ἢ τροποποιήσις πάντως θ' ἀφορᾷ τὰς ἀμοιβὰς· ὑπερβολὴ βεβαίως θά ἦτο ἐὰν συνεβούλευε τις τὴν κατάργησιν τῶν μέτρων τῆς ἐπανορθώσεως ἢ τινα ἀναγράψει ὁ ὁργανισμὸς· δὲν εἶνε ὅμως ὑπερβολὴ ἢ βεβαίωσις ὅτι ἢ ἐφαρμογὴ αὐτῶν εἶνε σπανιωτάτη, ὑπὸ τὴν σὺφρονα τοῦ καταστήματος διεύθυνσιν καὶ τὴν ὑπερέραν ἐπιτήρησιν, ὑπὸ τὴν εὐστοχον καλλιέργειαν τοῦ ἀγαθοῦ αἰσθηματος ὅπου κρύπτεται πάντοτε εἰς τὰ βάθη τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας, καὶ ὅπου ἐὰν πνίγεται ἐνίστη, τοῦτο ἀποδοτέον μᾶλλον εἰς τὴν βραδύτητα καὶ ἀδεξιότητα τῆς καλλιέργειας ἢ εἰς φύσιν διεστραμμένην. Αἱ ἀπαλαὶ τῶν κορασιῶν καρδίαι πρῶτως διανοίγονται, ὑπὸ ἀδιάπτωτον παραίνεσιν καὶ γλυκύτητα, εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συνείδησιν τοῦ καθήκοντος. Τοιοῦτος κάλυξ ἰσχυρῆτος, διαμορφωθείς ἅπασι διὰ τῆς διδασκαλίας, ἀνοίγει ἀκολουθῶς τὰ πέταλά του ἀποβαίνων βαθμιδαίως ἀπὸ τοῦ μυροδόλου καὶ σεμνὸν εἰς ἀσφαλῆ στήριζόμενον ἕρσιμα. Θρησκευτικὴ

ἀνατροφή καὶ οἰκιακὴ διδασκαλία διέπλεσαν ἤδη τὴν κόρη· αἱ κτηθεῖσαι ἀρχαὶ παραμένουσιν ἀσάλευτοι ἐφεξῆς, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἀγριώτερος κοινωνικός τυφλὸν ἀδύνατον εἶνε νὰ κάμψῃ καρδίαν ἐθισθεῖσαν εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀρετὴν. Αἱ ἐντυπώσεις καὶ τὰ μαθήματα τῆς παιδικῆς ἡλικίας συνοδεύουσιν ἡμᾶς ἄχρι τοῦ ἐσχάτου γήρατος διαμορφῶντα συνήθως τὸ ἦθος ἡμῶν καὶ τὰς περαιτέρω κλίσεις. Ταύτας σκοπήσωμεν νὰ ὠθησῶμεν ἐπὶ ἀγαθῷ, ἀνατρέφοντες νεαρὸν πλάσμα, βεβαίως ὅτι ἐπιτυχάνοντες ἐν τούτῳ ἐρρίψαμεν ἀσάλευτα τὰ θεμέλια τῆς σχετικῆς εὐτυχίας καὶ καρτερίας ἐν τοῖς περισπασμοῖς τῆς ζωῆς. Τοῦτο σκοπεῖ καὶ τοῦτο ἐπιτυγχάνει ἢ εἰς τὰ ὄρφανὰ τοῦ Ἀμαλίου διδομένη ἀνατροφή. Μορφώνει ἐναρέτους κόρας, ἀποκόπτει ἢ μετριάζει πᾶν ἐλάττωμα προκύψαν τυχόν εἴτε ἐκ προγενεστέρων ἀμελοῦς ἀνατροφῆς εἴτε ἐκ φύσεως, κρατύνει καὶ ἀναπτύσσει πᾶσαν ἀγαθὴν κλίσιν. Ἐκάστη κόρη διδάσκειται εἰδικὴν τινὰ τέχνην βιωτήν νὰ τῇ ἀσφαλίσῃ τὸ τιμῶς ζῆν· τὰ κοράσια καταμανθάνουσιν ἐκτὸς τῶν ἄλλων καὶ συμπληρωματικῶς πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν ἐσωτερικὴν τοῦ οἴκου ὑπηρεσίαν, καὶ ἐν γένει πᾶν τὸ πρὸς τὴν οἰκιακὴν οἰκονομίαν συναφές. Ἀσχολοῦνται ἐκ περιτροπῆς εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ εἰς τὸ πλυντήριον, εἰς τὴν διασκευὴν καὶ καθαριότητα τῶν κοιτῶνων, ἀποκτῶσιν ἐντελῶς πάσας τὰς ἀναγκαίουσας γνώσεις διὰ τὴν προϊσταμένην τοῦ οἴκου, καὶ ἐνθ' ἐμποιοῦσιν εὐλογον ἐντύπωσιν διὰ τῆς σεμνότητος αὐτῶν καὶ τοῦ καλλιεργημένου πνεύματος, ἐμποιοῦσιν οὐχ ἥττον δικαιοτέραν ἐντύπωσιν διὰ τὰς βασίμους πρακτικῆς γνώσεως τὰς ἀναδεικνυούσας αὐτὰς πρότυπον ἀληθοῦς οἰκοκυράς.

Τὸ ἀνώτερον προσωπικόν τοῦ καταστήματος ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς διευθυντῆρας ἀδεξιμασμένης ἀξίας καὶ ἀρετῆς· δρᾶττομαι τῆς εὐκαιρίας ταύτης ὅπως μνημονεύσω τῆς ἐξαίρετου διευθυντῆρας τοῦ Ἀμαλίου κ. Εὐαγγελίας Κόσσου· μιᾶς βοηθοῦ συντρεχούσης τὴν διεύθυντῆραν, καὶ τῶν ἀναγκαίουσων διδασκαλισσῶν καὶ διδασκάλων. Ἔρχεται εἰτα τὸ κατώτερον προσωπικόν, ὑπερέται, μάγειροι, θυρωροὶ καὶ λοιποὶ. Ἡ διεύθυντῆρα προϊσταται τοῦ ὅλου προσωπικοῦ, ἀναφέρει εἰς τὴν διοικουσαν ἐπιτροπὴν περὶ πάντων τῶν ἀφορώντων εἰς τὸ κατάστημα, καὶ ἰδίᾳ περὶ τῶν ἀναγομένων εἰς τὴν τροφὴν τῶν κορασιῶν· ἀγρυπνεῖ εἰς τὰ καθημερινὰ ἐξοδα σκοποῦσα τὴν οἰκονομίαν ἄνευ γλισχρότητος, καὶ τηρεῖ τακτικὸν καὶ ἀκριβὲς λογαριασμὸν τῆς ληψοδοσίας τοῦ καταστήματος. Ἡ βοηθὸς ἀναπληροῦ ἀποῦσαν ἢ ἀσθενοῦσαν τὴν διεύθυντῆραν, ὑποβοηθεῖ δ' αὐτὴν παροῦσαν εἰς τὴν εὐρυθμοτέραν τῶν καθηκόντων τῆς ἐπιτελεσῶν αἱ διδασκάλισσαι ἀναφέρουσι τακτικῶς εἰς τὴν διεύθυντῆραν, διδάσκουσι χωρὶς νὰ ἔχωσι τὸ δικαίωμα νὰ ἀλλοιωθῶσιν οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὴν μέθοδον τῆς διδασκαλίας, ἐπι-

βραβεύουσιν εὐτυνευδῆτως τὰς ἀμοιβὰς, ἢ ἐπιβάλλουσι τὰς ποινὰς συμφώνως τῷ ὁργανισμῷ. Τὸ λοιπὸν προσωπικόν, ἢ ἀρχινοσοκόμος, οἱ κλητήρες, οἱ ὑπῆρέται καὶ λοιποὶ ὑπακούουσιν ἀπροφασίστως τῇ διεύθυντῆρι· ἀπαράβατος αὐτῶν ὑποχρέωσις εἶνε τὸ προσφέρειν ἡδὲως πρὸς τὰ κοράσια.

Δύσκολον εἶνε νὰ περιλάβῃ τις ἐν τοῖς ὁρίοις ἀπλοῦ ἄρθρου, οἷον τὸ πικρὸν, πᾶν ὅ,τι ἐνδιαφέρει τὸ κατάστημα, ἢ συνδέεται πρὸς τὸν γενικὸν αὐτοῦ ὁργανισμόν. Τὴν ὑπεράττην τοῦ Ἀμαλίου διεύθυνσιν ἔχει τετραμελῆς ἐκ κυριῶν ἐπιτροπῆ ἐπικαλουμένη «Ἐπιτροπὴ διοικοῦσα τὸ ἐν Ἀθήναις Ἀμαλίειον ὄρφανοτροφεῖον κορασιῶν». Ἰσότιμος ἐκάστη τῶν κυριῶν εἶνε ὁ ἕφορος τοῦ ὄρφανοτροφείου ἀποτελῶν, μετὰ τῶν τεσσάρων κυριῶν, τὸ πενταμελὲς ὑπερέτατον τῆς διοικήσεως συμβούλιον. Ὁ ἕφορος προστατεύει τὰ ποιήματα τοῦ καταστήματος συμφέροντα, ἀντιπροσωπεύει κατὰ τὰς ἐξωτερικὰς αὐτοῦ σχέσεις τὸ ἄσυλον, καθόλου δ' εἰπεῖν ἀγρυπνεῖ ἐπὶ παντός σχετιζομένου πρὸς τὴν τύχην καὶ τὴν ἀποστολὴν τοῦ καταστήματος. Ἡ θέσις τοῦ ἑφοροῦ ἐνεπιστεῦθη πάντοτε εἰς ἐξαίρετους ἄνδρας τῆς Ἑλληνικῆς κοινωνίας, μόνον δὲ ἢ μείσα τῶν ὀνομάτων αὐτῶν ἀρκεῖ νὰ δώσῃ ἔνοιαν τοῦ ὕψους ἐν ᾧ εὐλόγως αἱρεταί· ἢ τιμητικὴ αὐτῆ θέσις. Πρῶτος τοῦ ὄρφανοτροφείου ἕφορος κατέστη ὁ Γεώργιος Κοζάκης Τυπάλλον, ὁ ἑμβριθῆς συγγραφεὺς τοῦ «Φιλοσοφικοῦ δοκιμίου περὶ τῆς προόδου καὶ τῆς πτώσεως τῆς παλαιᾶς Ἑλλάδος», καὶ τῶν προλεγομένων εἰς τὰς Ἰνδικὰς μεταφράσεις τοῦ Γαλιανού· δευτέρος τὴν τάξιν, διαδεχθείς τὸν ἀποθανόντα Κοζάκη Τυπάλλον, ἦλθεν ὁ Θεοφύλλος Ζαῖμης· ὡς ἐρρήθη ἀνωτέρω, αἱ εἰκόνες ἀμφοτέρων κοσμοῦσιν ἤδη τὴν αἴθουσαν τῶν ἐπιστῆμων τελετῶν τοῦ καταστήματος.

Παραλείπω τὰ περὶ τῶν μελῶν τοῦ Ἀμαλίου, τοῦ τρόπου τῆς ἐκλογῆς, τῶν ἠθικῶν καὶ ὕλικῶν ὑποχρεώσεων, ὡς ἐπίσης καὶ τὰ χαρακτηριστικὰ δι' ὧν διακρίνονται, ἀναλόγως τῆς χρηματικῆς εἰσφορᾶς, οἱ ἐγγραφόμενοι εἰς τὰς δέλτους τοῦ καταστήματος. Ὑπερβάλλουσα λεπτολογία φαίνεται μοι ἐπίσης καὶ ἢ ἀναγραφὴ τοῦ τρόπου τῶν εἰδικῶν τῆς ἐπιτροπῆς συνεδριάσεων, τῆς ἀνά τριετίαν ἀνανεώσεως αὐτῆς δι' ἐκλογῆς, καὶ οὕτινος δῆποτε ἄλλου παραπληροῦ. Τοιαῦτα λεπτομέρειαι ἐφθνηται ἄλλως ἐν ταῖς ἐπατηρίαι ταῖς τακτικῶς δημοσιευμέναις ὑπὸ τῆς Ἐφορίας τοῦ καταστήματος.

Ἀπὸ τῆς ἀρχικῆς τοῦ ὄρφανοτροφείου ἐγκαταστάσεως ἄχρι τῆς 16 Ἰουνίου 1884 ἐνεγράφησαν ἐν τῷ μητρώῳ τοῦ καταστήματος ὡς εἰσεληθόντα ἐν αὐτῷ κοράσια 538. Ὁ ὀλικὸς ἀριθμὸς τῶν ἤδη εὐρισκομένων ἐντὸς τοῦ ἀσύλου ὄρφανῶν εἶνε 150. Ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ δεῶν νὰ περιληφθῶσι καὶ δέκα κοράσια ἀποτίθηκα

διδάκτρα. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουν ἐτι 7 νεάνιδες θέσιν ἐπιμελητῆρας κατέγουσαι· μίαν τούτων ἐκπληροῦ χρεὴν βοηθοῦ, αἱ τέσσαρες εἶνε διδασκάλισσαι, αἱ δὲ λοιπαὶ ἐφορεύουσιν, ὡς ἐρρήθη, τὴν ἱματιοθήκην καὶ ἀποθήκην. Πᾶσαι αἱ νεάνιδες αὐταὶ εἰσὶν ἐκ τῶν τροφίμων τοῦ καταστήματος.

Τὸ Ἀμαλίειον ὄρφανοτροφεῖον ἀπέδωκεν ἀπὸ τῆς συστάσεως αὐτοῦ ἄχρι σήμερον εἰς τὴν κοινωνίαν 351 ὄρφανὰς ὡς ἀριστα καὶ σκοπύμως μορφωθείσας· εἰς τὸν ἀριθμὸν τούτων δεῶν νὰ περιληφθῶσι καὶ αἱ νυμφευθεῖσαι διδασκάλισσαι, ἢ ἐπιμελητῆραι 9 τὸν ἀριθμὸν, καὶ αἱ ἀπλαὶ ὄρφαναὶ συμποσοῦμεναι εἰς 13, ἐν ὅλῳ διδασκάλισσαι καὶ ὄρφαναὶ νυμφευθεῖσαι 22. Χρηματικὴ εὐλόγος ἐπικουρία παρεσχέθη πᾶσι τοῖς κορασίαις, τῆς δαπάνης καταβληθείσης ὑπὸ τοῦ εἰδικοῦ τῶν ἐργοχειρῶν ταμείου.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν ἐξεληθόντων εἰς τὴν κοινωνίαν κορασιῶν, καὶ ὧν ὁ ἀριθμὸς ὡς ἐσημειώθη εἶνε 351, ἐξηλθον τοῦ καταστήματος ἀπὸ τῆς πρώτης τῆς συστάσεως τοῦ ἡμέρας, ἦτοι τῆς 16 Ἰουνίου 1855, ἄχρι σήμερον καὶ ἕτερα τριάκοντα ὄρφανά· ποῦ ἀπῆλθον;... εἰς τοὺς οὐρανοῦς. Ἀπεβίωσαν παρ' ὅλας τὰς μερίμνας καὶ θυσίας εἰς ἃς ὑπεβλήθη ἢ ἐπιστήμη καὶ τὸ κατάστημα. Ἡ σιγὴ τῆς κηδείας τῶν ὑπῆρξεν ὄδυνά· τὰ ὄρφανὰ ἐκύκλωσαν τὸ φέρετρον τῆς σεμνῆς παρθένου, ἐστόλισαν αὐτὴν τὸ ὑστατον, τὴν ἐκάλυψαν δι' ἀνθέων, καὶ ἀφοῦ ἔψαλλον εἰς τὴν ἐκκλησίαν τὴν νεκρώσιμον ἀκολουθίαν προσέπεμψαν τὴν συνάδελφόν των, τὴν ἀδελφὴν μᾶλλον, ἄχρι τοῦ τάφου ὅστις κατέπτε τὴν ὄρφανὴν κόρη. Ζῶσα ἀνεύρε μητέρα φιλόστοργον ἐν τῇ προνοίᾳ τοῦ καταστήματος· ἀποθανοῦσα κατέφυγεν εἰς τοὺς κόλπους ἄλλης μητρός... τῆς γῆς. Τοῦλάχιστον συναντῶσα εἰς τὰς φαινὰς ἐκεῖνας σφαίρας τὴν ἀληθῆ μητέρα τῆς ἐπὶ τῆς γῆς θά ἦδύνατο νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι τὴν πικρίαν τῆς ὄρφανίας ἐμετρίασεν ἢ ἀγαθότης καὶ τὸ ἔλεος τῶν εὐσπλαγγῶν καρδιῶν.

Εἰς τὰς χεῖρας τῆς διοικήσεως τὸ ὄρφανοτροφεῖον ἐπιτροπῆς κεῖται τὸ πᾶν. Ἐὰν ἢ Πρόνοια ἐφορεύη ἀράτως πᾶν ἀνθρώπινον, ἢ διοικοῦσα τὸ ἄσυλον ἐπιτροπὴ τῶν κυριῶν εἶνε ἢ ὁρατὴ αὐτὸ πρόνοια, ἢ φιλαγάθως καὶ φιλοστόργως μεριμνῶσα ἡμέρας τε καὶ νυκτός. Μ' ὄλον τὸν κινδύνον νὰ δυσαρεστῶσιν τὴν μετριοπροσύνην τοῦ πολυτίμου τοῦ καταστήματος Ἐφόρου ἀναπαυμένου κακῶς τὰς παρ' αὐτοῦ μετ' ἐξαίρετου φιλοφροσύνης καὶ εὐγενείας παρασχεθείσας μοι πληροφορίας, ἀναγκάζομαι νὰ μνημονεύσω τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ. Ἐν τούτῳ κεῖται μᾶλλον ἀσθενῆς ἐκδήλωσις προσωπικῆς χάριτος ὀφειλομένης εἰς τὴν ὑποχρεωτικὴν τοῦ κ. Ἐφόρου ὑπὲρ τοῦ γράφοντος σπουδῆν, ἢ συνήθης ἐπαινος οὕτινος εἶνε ἀνωτέρω πᾶσα ψυχὴ πράττουσα τὸ ἀγαθὸν ἐν τῇ συνειδήσει τοῦ ὅτι ὀφείλει νὰ τὸ πράττῃ. Τρίτος

τὴν τάξιν ἔφορος τοῦ Ἀμαλιεῖου, κατασταθεὶς μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐγκρίτου πολιτικοῦ ἀνδρός, εἶνε σήμερον ὁ κύριος Γεώργιος Κοζάκης Γυπάλλδος, υἱὸς τοῦ πρώτου τοῦ καταστήματος ἔφορου. Ἐν τῷ κ. Κοζάκη τὸ ἄσυλον εὔρεν ἄξιον μιμητὴν τῶν πατρικῶν καὶ πεφωτισμένων φροντίδων, δι' ὧν οἱ διακεκριμένοι αὐτοῦ προκατοχοὶ συνέτρεξαν τὸ κατάστημα καὶ προήγαγον τὴν δίκαιαν αὐτοῦ φήμη. Μνημονεῖον ἐπίσης τοῦ γραμματέως τοῦ ὄρφανοτροφείου κυρίου Δημητρίου Καρασπύρου ἐκπληρῶ ἔργον δικαιοσύνης· τὸ ὄνομα αὐτοῦ συνήντησα μετ' ἀδιαλείπτων ἐγκωμίων ἐν ταῖς ἐκθέσεσι πάντων τῶν παρελθόντων ἐνιαυτῶν. Ὅταν δὲ ἀνὴρ οἷος ὁ Ζαΐμης ἐτίμα διὰ τῆς εὐμενοῦς αὐτοῦ μνείας τοὺς ὑπ' αὐτὸν ἐργαζομένους, ἠδύνατό τις νὰ ᾗ βέβαιος ὅτι οἱ εὐφύμως μνημονεῖοι ἦσαν κατὰ πάντα ἄξιοι τῆς τοιαύτης τιμῆς.

Δὲν γνωρίζω τῇ ἀληθείᾳ πῶς πρέπει νὰ δηλώσω, ὡς ἀπλοῦν μέλος τῆς κοινωνίας, τὴν εὐγνωμοσύνην ἣν ἕκαστος ὀφείλει εἰς τοὺς μητρικοὺς ὑπὲρ τοῦ καταστήματος κόπους τῶν κυριῶν τῶν ἀποτελοῦσάν τὸ διοικητικὸν συμβούλιον τοῦ Ἀμαλιεῖου. Αἱ μεμαρτυρημένα αὐτῶν ὑπηρεσίαι εἰσὶ βεβαίως ὑπέρτεραι πάσης χάριτος προσηκούσης αὐταῖς καὶ ὁμολογουμένης. Ἐνῷ ψιθυρίζομεν μετ' εὐλαβοῦς τιμῆς τὰ ὀνόματα τῶν ἀπελευθερωτῶν ἐκ τοῦ κόσμου, ἡ μνήμη τῶν ὁποίων ὑπερβαίνει τὸν στενὸν τοῦ καταστήματος κύκλον, ἔχομεν διὰ τὰς ἀφιερωσάσας τὴν ἄνεσιν αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ φιλοφιλανθρώπου ἔργου λόγους βαθείας εὐχαριστήσεως καὶ τιμῆς. Ἄς ὁμολογήσῃ ἀνυποκρίτως ὅτι ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἡμῶν καὶ ἐν τῷ σταδίῳ τῆς εὐποιοτήτων ἐργασίας, αἱ γυναῖκες ὑπερηκόντισαν κατὰ πολὺ τοὺς ἄνδρας. Εἶδόμεν τί κατώρθωσαν διὰ τοῦ «Ἀμαλιεῖου» καὶ τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», θὰ ἴδωμεν τί ἐπέτυχον διὰ τοῦ «Ἐργαστηρίου τῶν ἀπόρων γυναικῶν.» Ἀλλ' ὅτι βλέπομεν δὲν εἶνε καὶ τὸ μόνον ἀγαθὸν ὅπερ ὀφείλεται εἰς τὴν πρόνοιαν καὶ τὴν ἐργασίαν τῶν Ἀθίδων δεσποινῶν, τὰς εὐγενεῖς τῶν ὁποίων προθέσεις ἐνισχύει τὸ παράδειγμα καὶ ἡ ἐνθάρρυνσις τῆς Βασιλείσης. Βύτυχεις ἐκεῖνοι οἵτινες εὐνοηθέντες ὑπὸ τῆς μοῖρας ἀπέκτησαν τὰ μέσα νὰ θεραπεύσῃ τὰς εὐγενεῖς τῆς καρδίας των κλίσεις, ἀπαδεικνύοντες οὕτω τὸ δίκαιον τῆς τοιαύτης εὐνοίας. Ἡ εὐδαιμονία ἡς ἀπολαύουσιν ὅτε παρέχεται αὐτοῖς ἡ εὐκαιρία νὰ ὑποκατασταθῶντι εἰς πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ, εὐεργετοῦντες τοὺς δυστυχεῖς ὁμοίους των, εἶνε βεβαίως ἕκτακτος προνομία ἐπιδαφιλευθεῖσα αὐτοῖς ὑπὸ τῆς τύχης τοιοῦτον ὑπέρτατον εὐτύχημα δὲν ἐδόθη εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, ὅσῳ καὶ ἂν οὗτοι ἐγεννήθησαν ἄξιοι αὐτοῦ.

Εἰς τὰς αὐχμηρὰς ἐρήμους ἔθικεν ἡ φύσις ἀπὸ ἀποστάσεως εἰς ἀπόστασιν ὄροσερὰς δάσεις. . . Ἡ πρόνοια τοῦ ἀνθρώπου σκοπούσα νὰ παραμυθίσῃ τοὺς ὁδοιπόρους τῆς ζωῆς ἵδρυσεν ἐν τῷ βίβῳ

ὁσείων φιλοφιλανθρωπίας ἐν αἷς διψαλέσι καὶ κατάκοποι διαβάται, ὀφείλοντες νὰ βαδίσωσι τὸν πεπρωμένον ὁδόν των, ἀνακουφίσουσιν τὴν κόπωσιν των, ὀροσίξουσιν τὰ φλέγοντα χεῖλη των, καὶ λησμονοῦντες πρὸς στιγμὴν τὰ παρελθόντα δευνὰ ἀντλοῦσι νέας δυνάμεις διὰ τὰ ἐπερχόμενα. . . . Τὸ Ἀμαλιεῖον ὄρφανοτροφεῖον εἶνε ὁσείων φιλοφιλανθρωπίας ἐν τῷ ὁρῷ τῆς ζωῆς. . . Ὅσα δεινότερα εἶνε αἱ συμφοραὶ αἱ μαστιζούσας τὰ θύματα τῆς ὄρφανίας τοσούτω λαμπροτέρα ἀναδεικνύεται ἡ θεία ἀποστολή, ἣν εὐρέως καὶ ἐπιτυχῶς ἐπιτελεῖ ἐν τῇ κοινωνίᾳ μας τὸ ἄριστον καὶ πρότυπον τοῦτο ἄσυλον, ὅπερ ἐθεμελίωσε καὶ ἐπιμελεῖται ἡ γυνὴ μαχομένη κατὰ τῆς βιωτικῆς κακοθαιμονίας ὑπὸ τὴν εὐγενῆ σημαίαν τοῦ α λαθε εὐεργετούσα.»

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΛΗΣ

ΣΠΟΥΔΑΣΤΟῦ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Β'.

(Συνέχεια· Ἰδε σελ. 450.)

Κέρδη καὶ ζημίαι περιηγητῶν. — Νέα ἔκδοσις τοῦ ἐνυπνίου τοῦ Λουκιανοῦ. — Ρῆνος καὶ Ζυρίχη. — Τήρησις ὑποσχέσεως καὶ ἀναχώρησις ἐκ Φραγκφούρτης. — Σιδηροδρομικαὶ ἅμαξαι διὰ τοὺς μὴ καπνίζοντας. — Ὁ συνοδός μου. — Κλασικαὶ ἀναμνησίαι. — Σύντηρητικαὶ ἀρχαὶ καὶ ἀναστήματα Χοχενζόλερν. — Ἡ ἦος καθ' ὁδὸν πρὸς τὸ Basel. — Ὁ Ρῆνος κρατεῖ τὸν λόγον του. — Ὀλίγοι σημειώσεις περὶ Basel. — Οἱ ἔλθετοὶ ἀξιωματικοί. — Δύο ἄγροιοὶ ἀδελφοὶ ἐπὶ ἐν στόμα. — Ἡ τελωνειακὴ ἐπιθεώρησις. — Εἰς ποῖον εἶδος πτηνοῦ μεταβάλλονται μαγικῶς τὰ σιγάρα τῆς Ἀθήνας. — Καφεὶς ἐν τῷ σταθμῷ. — Μέλι καὶ βούτυρον, διάκρισις καὶ ἀδιακρίσις. — Ἀπὸ Basel εἰς Ζυρίχην. — Τὸ θρησκευτικὸν αἴθεμα ἐν Ἑλβετίᾳ. — Σηράγγες Ἀλπεων καὶ τοπέτα. — Ἀφίξις εἰς Ζυρίχην καὶ ἀξιώσεις περὶ Ἀθηνῶν. — Ἡ κατάστασις τῶν ξενοδοχείων. — Ἀγωνεῖς περὶ ὕδατος.

Ὁ προτιμῶν νὰ ταξιδεύῃ διὰ τῶν ἀμαξοστοιχιῶν τῆς νυκτός, ἂν δὲν εἶνε ἐκ τῶν δυναμένων ν' ἀπολαύσῃ τῶν ἀναπαύσεων, ἃς αἱ κλιναγωγοὶ ἅμαξαι (Wagons-lits) παρέχουσιν τοῖς ταξιδιωταῖς, δύναται οὕτω περὶπου νὰ καταστρώσῃ τὴν μερίδα τῶν κερδῶν καὶ ζημιῶν ἐν τῷ περιηγητικῷ του σημειωματαρίῳ:

ΚΕΡΔΗ

α) οἰκονομία τοῦ τιμήματος τῆς ἐν τῷ ξενοδοχείῳ διανυκτερεύσεως.
β) οἰκονομία χρόνου καὶ ἀποστάσεως, μὴ θυσιαζομένου καθ' ὁδὸν ἐπὶ ματαίῳ τοῦ διὰ περιηγητικὸν σκοπὸν ἀποκλειστικῶς χρησιμοποιητέου φωτὸς τῆς ἡμέρας.

ΖΗΜΙΑΙ

α) κηκουχία καὶ ὕπνου ἀνεπάρκεια.
β) στέρησις τῆς θέας τῶν τοποθεσιῶν, δι' ὧν διέρχεται ὁ σιδηροδρόμος.
Ὁ κατάλογος ἦν λίαν εὐγλωττος ἀμφότερωθεν,

ἡ δὲ ἀπόφασίς μου ἐπὶ πολὺ ἐκυμαίνατο, προκειμένου μάλιστα νὰ ταξειδεύσω παραλλήλως πρὸς τὸν Ρῆνον ἐπὶ ὀκτάωρον καὶ πλέον. Ἐπασχόν λοιπὸν ὅτι ὁ Λουκιανὸς ἐν τῷ ἐνυπνίῳ του, ἡ τοὐλάχιστον παρόμοιόν τι. . . καθ' ὅσον δὲν ἔκοιμώμην. Διότι ἀφ' ἐνός μὲν αἱ μαγευτικαὶ τοῦ Ρῆνου ὄχθαι μ' ἐκάλούν ν' ἀναχωρήσω τὸ πρῶν ἐκ Φραγκφούρτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ αἱ τῇ ἐπιούσῃ τελούμεναι ἐν Ζυρίχῃ ἐορταὶ μ' ἐβίαζον νὰ ἐπωφεληθῶ τῆς νυκτός, ὅπως χρησιμοποίησω τὴν ἡμέραν ἐκεῖ. Καὶ ὁ μὲν γέρων Ρῆνος μεταβληθεὶς εἰς θελκτικὸν ξανθὸν νεανίαν μοι ἐδείκνυεν ὑπερηφάνως τῶν ὀχθῶν του τὸν πράσινον τάπητα καὶ τοῦ ρεύματός του τὴν μεγαλοπρέπειαν, εἶτα δὲ, ἀφ' ἐνός μὲν μετὰ μειδιάματος τὴν ἀπαλὴν τοῦ ξενοδοχείου κλίνην, ἣς ἤθελον στερηθῆ ἂν ἀνεχώρουν τῇ ἐσπέρᾳ ἐκεῖνη, ἀφ' ἑτέρου μὲ συνωφρωμένον πρόσωπον τὴν ἅμαξαν τοῦ σιδηροδρόμου ταλαντευομένην καὶ ταλανίζουσαν με, ἐμὲ δ' ἀναπηδῶντα τοῦ καθίσματος εἰς πᾶσαν ἰσχυρὰν δόνησιν καὶ διακόπτοντα αἰφνιδίως τὸν ὕπνον μου, ὃν εἶτα ἐπανελάβανον μὲ ὄρθιον τὸ σῶμα ἕνεκα τῆς συρροῆς τῶν ἐπιβατῶν, καὶ τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ στήθους κρεμαμένην, ὡς τι ἔκκρεμές, ἐν ρυθμῷ πρὸς τοὺς θορυβωδῶς ἀνά πᾶσαν τὴν εἰσπνοὴν καὶ ἐκπνοὴν συρίζοντας μυκτήρας. Ἡ δὲ Ζυρίχη νεανῖς ῥοδοπέριος, εὐσαρκαὸς ὡς ὁ τυρός της, καὶ ἀφρόεσσα, ὡς ὁ ζυθὸς της, μετὰ τὴν ξανθὴν κόμην λυτήν εἰς τοὺς ὤμους της, ἀφελὴς ὡς αἱ ποιμενίδες τοῦ καντονίου της καὶ γλυκεῖα ὅσον ἡ πολιτικὴ της ἐλευθερία, μοι ἐδείκνυεν τὴν ἐκθεσίαν της καὶ τοὺς ἐκθέτας αὐτῆς ἐορτάζοντας τῇ ἐπιούσῃ καὶ μ' ἐκάλεε εἰς τὰς ἐορτάς ταύτας μὲ γλυκὴν μειδιάμα ὑποσχόμενη νὰ μὴ στερηθῶ καὶ τοῦ θεάματος τοῦ Ρῆνου, ὃν καὶ ἂν νυκτός ἐταξιδεύουσα, πάλιν θ' ἀπελάμβανον ἅμα τῇ ἡορῇ ἐπὶ διάστημα ἀρκετὸν, ἐξυμνοῦσά μοι δὲ τὴν χρόνον καὶ χρήματος οἰκονομίαν.

Ἐνῷ λοιπὸν ἐγὼ ἐπὶ τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου καὶ τοῦ σιδηροδρομικοῦ ὁρομολογίου κύπτων ἀμφοτετραλαντευομένη, ἡ Ζυρίχη αὐστηρὸν περιουθεῖσα ὕψος μοι ὑπενήμισσε τὴν περὶ ὦραν 9 τῆς νυκτός εἰς σιδηροδρομικὸν σταθμὸν ὀρισθεῖσαν συνέντευξίν μου. . . μετὰ τοῦ ἀναγνώστου τῆς «Ἑστίας!» Ἡ τήρησις τῆς ὑποσχέσεώς μου ἐκλίνε τὴν πλάστιγγα πρὸς τὴν διὰ τῆς νυκτερινῆς ἀμαξοστοιχίας ἀναχώρησίν μου. Καὶ ἡ Ζυρίχη μειδιάσασα προσέβλεψε θριαμβευτικῶς τὸν Ρῆνον, ὅστις κεχολωμένος ἀπεσύρθη ἐκπέμπων ἀτμούς ἐκ τῆς εἰς τὰ στήθη του βραζούσης ὀργῆς καὶ ἀπειλῶν νὰ καλυφθῇ μέχρι πρωίας ὅλος δι' ὀμίχλης. Ἐγὼ δὲ λαβὼν πλέον ὀριστικῶς τὴν ἀπόφασιν νὰ καταλίπω τῇ αὐτῇ ἐσπέρᾳ τὴν Φραγκφούρτην συνσκευάσα τὰς ἀποσκευάς μου, καὶ ἔφθασα εἰς τὸν σταθμὸν ἡμίσειαν ὦραν πρὸ τῆς ἀναχωρήσεως τῆς ἀμαξοστοιχίας, σπεύδων νὰ φανῶ συνεπὴς πρὸς τὸν λόγον μου.

Μετ' ὀλίγον, πληρώσας τὸ μέχρι Basel εἰσιτήριόν μου, κατελάμβανον θέσιν ἐν τῇ ἀμάξῃ τῶν μὴ καπνίζόντων, μετὰ τὴν ἐλπίδα, ὅτι μεταξὺ ἀνδρῶν Γερμανῶν, οἵτινες ὅσον πτωχοὶ καὶ ἂν εἶνε προτιμῶσι νὰ καπνίσωσι σιγάρα ἐκ καρυφολλῶν ἢ νὰ στερηθῶσι τοῦ καπνίσματος, ὀλίγοι ἦα ἦσαν οἱ ἀποφασίσοντες νὰ εἰσέλθωσιν ἐκεῖ ὅπου ἀπαγορεύεται τοῦτο, καὶ οὕτω θὰ ἐταξιδεύουσα ἀνετώτερον πως, ἂν μὴ ὁ μόνος. Οἴμοι! δὲν ἦσαν φαίνεται ὀλίγοι οἱ τὴν αὐτὴν ποιήσαντες σκέψιν. Διότι διαρκῶς μὲν ἤκουον φωνὰς ἀπαιτούσας παρὰ τοῦ ὀδηγοῦ (conducleur) διαμέρισμα τῶν μὴ καπνίζόντων, συχνὰ δ' ἔβλεπον τὸν σκαῖον αὐτὸν ὑπάλληλον ἀνοίγοντα τὴν θύραν καὶ στιβάζοντα τοιοῦτους ἀπαιτητάς εἰς τὸ διαμέρισμα, οὗ τὴν γωνίαν εἶχον ἐγὼ καταλάβει. Εἶχε λοιπὸν καταντήσῃ ἀληθῆς μαρτύριον δι' ἐμὲ ἡ ἐξῆς λακωνικὴ ἐρωταπόκρισις:

— Nichtraucher?

— Hier, mein Herr.

Καὶ ἡνοίγετο ἀσπλάγγως ἡ θύρα μου καὶ εἰσήγοντο παράδοξοι μορφαὶ ἐντὸς τῆς ἀμάξης. Ἡ εἰκὼν τοῦ Ρῆνου ἐπεφάνη μοι εἰρωνικὴ καὶ πρὸς στιγμήν πικρὰ μεταμέλεια ἐξηγέρθη ἐντὸς μου. Ἀλλὰ βλέμμα ἐπὶ τοῦ εἰσιτηρίου μου ἀνέμνησέ μοι, ὅτι πρὸ τῶν τετελεσμένων γεγονότων ἡ μόνη καταφυγὴ εἶνε ἡ ἐγκαρτέρησις, καὶ οὕτως ἀπεφάσιστα νὰ συμμορφωθῶ ταῖς περιστάσει καὶ νὰ ὑποκύψω εἰς τὴν φιλοσοφίαν τοῦ πεπρωμένου. Ὁπλισθεὶς λοιπὸν μὲ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ἠτένισα ψυχρῶς τοὺς γείτονάς μου καὶ ἠρξάμην φυσιογνωμικῶν μελετῶν ἐπ' αὐτῶν.

Ὁ ἀπέναντί μου καθήμενος, ἀγνοῶ διατί, μοι ἐνέπνευσεν ἀμέσως ἐξ ἀρχῆς ἐμπιστοσύνην καὶ ἀσφαλισθεὶς ἀπὸ τούτου ἐξήτασα μετὰ προσοχῆς τὸν παρακαθήμενόν μου, ὅστις ἀφ' ἧς ὥρας ἦλθεν ἐκινεῖτο ἀδιακόπως καὶ ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἀνέπεμπε τὴν βραχεῖαν ἐκείνην βήχη, ἣν οἱ ψάλλται συνεθίζουσιν πρὶν ἄρξωνται τοῦ ἄσματος, προσεπάθει δὲ διὰ μικρῶν μετακινήσεων νὰ κερδίσῃ ὀλίγον τόπον ἢ νὰ τοποθετηθῇ ἀναπαυτικώτερον, καὶ ὅλα ταῦτα ἐποίει μὲ κεκλεισμένους ὀφθαλμούς, ὥστε εὐρίσκετο εἰς τὸν πρόλογον βαθέος ὕπνου. Πάντα τὰ ὑποπτα ταῦτα φαινόμενα ἐγέννησαν ἐν ἐμοὶ δυσπιστίαν καὶ φυσικῶς προητομαζόμεν ν' ἀμυνθῶ κατὰ πάσης ἐπιθέσεως. Ἐν τούτῳ ἡ ἀτμομηχανὴ ἐσύριξε καὶ ἐξέκινήσαμεν.

Εἰς τὸν συριγμὸν ἐκείνον ὁ συνοδός μου ἠνέφεξε διὰ μίας τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἅμα τῇ ἐκκινήσει ἀνακαθήσας ἐστράφη πρὸς με καὶ μ' ἐκαλησπέρισε φιλικώτατα. Ρίγος διέπρεξε τὰ μέλη μου. Ἦδη κατενόουν, ὅτι ὅλον ἐκεῖνο τὸ προσπεποιημένον αὐτοῦ νυσταλέον ὕψος, οὐδὲν ἄλλο ἦν ἢ σύνταξις δυνάμεων πρὸς φλυαρικὴν ἐπιθέσιν. Αἱ τίγρεις πρὶν ἐφορμήσωσι συσπειροῦνται, καὶ διὰ τοῦτο ἐπερίμενον λυσσαλέαν τὴν ἐφοδὸν. Καὶ

δεν ήπατήθη. Διότι άμέσως κύβας πρὸς τὸ οὐς μου :

— Πολλοὺς μάς ἔβαλεν ἐδῶ ὁ ὀδηγός, μοὶ ἐπιθύρσειεν ἐμπιστευτικῶς.

Ἐκίνησα τὴν κεφαλήν ἐλευσιολογῶν τὴν τύχην μου μᾶλλον ἢ συμφάσκων. Καὶ ἐκεῖνος περιέργως, φαίνεται, ν' ἀκούσῃ τὸν ἤχον τῆς φωνῆς μου, μοὶ ἐξεθέσασεν ἀπόκρισιν διὰ τῆς περι τῆς πατρίδος μου ἐρωτήσεώς του. Ἄγνω πῶς τόσον ἐλαφρῶς ἀπεφάσισα νὰ ὁμολογήσω ὅτι εἶμαι ἐξ Ἑλλάδος, ἐνῶ ἐγνώριζον καλῶς, ὅτι καὶ οἱ γυναιότεροι τῶν Γερμανῶν ὑποκρίνονται, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος ἡμῶν διεγείρει ἐν αὐτοῖς κλαδικὰς ἀναμνήσεις! Καὶ ὄντως δὲν εἶχον εἴ τι προσφέρει τὴν ἀπόκρισίν μου, ὅτε τὸν ἀκούω :

— Μπα, ζι-λόυς ποτ' ἐν ἑν Θουὺλε πί-ζος ἔστ' ἄϊς Ἄϊδου, θινεέσκουζα τῶφ ἐὲ κούρεε δωῶκ' ἐκ-πῶω-μα κηρίτζου.

Γέλω ἀκράτητος ἀπὸ μέσης καρδίας με κατέλαθεν ἀναγνώρισαντα ὑπὸ τὴν ἐξάμβλωσιν τὴν γνωστὴν ἄνοστον εἰς ἀρχαίαν ἑλληνικὴν μετάφρασιν ποιηματιοῦ τοῦ Goethe, (*) ἣν οἱ φοιτηταὶ ᾄδουσι παρὰ πότον. Ὁ δὲ συνοδὸς μου ἐλάθων τὸν γέλωτα ὡς ἐπιδοκιμασίαν.

Κα-λὸς κάρα-τὴός, προσέειπεν ἐναθρονομένος ἐπὶ ταῖς γνώσεσί του, αἰτινες ἐδῶ ἀκριδῶς ἐτελείωνον πρὸς μεγάλην μου χαράν.

Τὸ ἀστεῖον τοῦτο προοίμιον τῆς γνωριμίας ἡμῶν ἔσχε δὴ ἀποτελέσματα· πρῶτον μὲν νὰ μὲν ἀποδιώξῃ τὸν ὑπνον, εἶτα δὲ νὰ μὲν κινήσῃ τὸ ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ ἐπιδοκιμασίου τούτου ἐναντίον τῆς ἡσυχίας μου. Καὶ ἐμάθα λοιπὸν χωρὶς νὰ ἐρωτήσω πολὺ, ὅτι κατήγετο ἐκ Πομερανίας, ὅτι ἐγεννήθη εἰς τὸ νῦν τῶ Βίσμαρκ ἀνήκον Varzin, ὅπερ ἦτο ἰδιαιτέρα τιμὴ δι' αὐτόν, ὡς ἐδείκνυε τοῦλάχιστον, ὅτι ἐφοίτησε μετὰ τὰς γυμνασιακάς του σπουδὰς εἰς τὴν ἀνωτέραν ἀγρονομικὴν σχολὴν καὶ ὅτι μετὰ τὸ πέρασ τῆς στρατιωτικῆς του ὑπηρεσίας ἀπεσύρθη εἰς τι κτήματα οὐτινος διευθύνει τὴν καλλιέργειαν, καὶ ὅτι ἔκτοτε ζῆ εὐδαίμων καὶ πιστός εἰς τὰς συντηρητικὰς του ἀρχάς. Τὸ περὶ τῶν συντηρητικῶν αὐτοῦ ἀρχῶν κεφάλαιον ἐθεώρει, φαίνεται, ὡς τὸ μᾶλλον ἐνδιαφέρον με καὶ ἤρξατο ἀναπτύσσω μοι αὐτὸ διὰ μακρῶν λίαν πληκτικῶς καὶ μονοτόμως. Ἡ μετάπτωσις αὐτῆ ἀπὸ τοῦ εὐθύμου ἐκείνου προοιμίου ἐπέφερε τὴν ἀντίδρασιν ἐπ' ἐμοῦ καὶ ἠσθανόμην τὰ βλέφαρά μου κλείοντα, ὅτε ὤθησις διὰ τοῦ ἀγκῶνος του ἀνεκάλεσε τὴν προσοχήν μου ἐπὶ τοῦ σπουδαιοτάτου θέματος, ὅπερ τῆ στιγμῆ ἐκείνη ἐπραγματεύετο. Ἦτο δὲ τοῦτο τὰ ἀναστήματα τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῶν Χογενζόλερν.

— Φαντασθήτε, κύριέ μου, ἔλεγε, ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ εἶνε ἐν μέτρον καὶ 86 ἑκατοστὰ ὑψηλός.

(*) Der König in Thule ἐπιγράφεται καὶ εἶνε ἐκ τῶν ἀρχαιοτέρων Balladen, ἃς ἔγραψεν ὁ φιλόσοφος ποιητής.

Καὶ ἀμέσως ὤθησις διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ γέλωσ αὐταρεσκείας.

— Ἀλλὰ συλλογισθῆτε, ἐξηκολούθει, ὅτι ὁ διάδοχος τὸν περνᾷ. Δὲν θὰ τὸ πιστεύσητε; Εἶνε 1 καὶ 89! Περὶφημος κατεργάρης.

Καὶ πάλιν νέα ὤθησις διὰ τοῦ ἀγκῶνος καὶ γέλωσ ἀκράτητος.

— Ποίος εἶνε ὁ περιφημος κατεργάρης; ἐρωτῶ δειλῶς.

— Ὁ διάδοχος, ἀγαπητέ μου, ὁ διάδοχος, ὁ θελκτικός μας Fritz!

Καὶ ἐπακολούθησι τρεῖς ὤθησις διὰ τοῦ ἀγκῶνος ἐπὶ τῆς πλευρᾶς καὶ γέλωσ ἠλιθίου.

Δὲν ἐκρατήθη πλεόν. Ἡ ἠλιθιότης του ἦτο μὲν κατ' ἀρχὰς διασκευαστικὴ, ἀλλ' εἶτα ἐξελισσομένη εἰς διηγήσεις καὶ δημηγορίας κατέστη ὄχληρά, ἀναπτύξασα δὲ καὶ οἰκειότητα, ἣς τὸν τύπον ἔφερον αἱ πλευραὶ μου, μοὶ ἀπήρθεσε κατ' ὄλοκληρίαν καὶ με παρώρυιζε. Διὸ μετὰ τὸ τελευταῖον διὰ τοῦ ἀγκῶνος πρᾶξικόπημά του:

— Προσπαθήσατε νὰ κοιμηθῆτε, κύριε, τῶ λέγω, διότι ἀνησυχοῦμεν τοὺς ἄλλους. Καλὴν νύκτα σας.

Ὁὕτως ἀποτόμως ἠλευθερώθη ἀπ' αὐτοῦ καὶ κατῴρωσα ν' ἀπολαύσω ἡσυχίας τινὸς μέχρι τῆς πέμπτης πρωῒνης ὥρας, ὅτε ἐξύπνησα.

Ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῆς ἀμάξης προκύψας ἠσθανόμην τὸν πρωῒνὸν ἄεμον δροσιζοντά μοι τὸ πρόσωπον καὶ ἐθαύμαζον τὴν πρό ἐμοῦ μαγευτικὴν φύσιν. Δυστυχῶς ὁ Ῥήνος οἰοῖται ἐκδοκούμενός με εἶχε κρατήσαι τὸν λόγον του καὶ πραγματοποιήσει τὴν ἀπειλήν του. Ἡ δ' ομίχλη, καίπερ οὐχὶ τόσον πυκνὴ, δὲν ἄφινεν ἐν τούτοις τὸ βλέμμα νὰ εἰσδύσῃ βαθέως εἰς τὸν ὀρίζοντα καὶ νὰ θαυμάσῃ τὰ θέληττρα τῶν πέριξ τοπεῖων καὶ τὰ χαριτωμένα χωρῖδια, ἅτινα συντηροῦμεν κατ' ὁδόν. Καὶ ὁμως ὅ,τι ἠδυνάμεθα νὰ βλέπωμεν ἦν ἀρκετὸν νὰ μάς ἀποζημιώσῃ. Κάτωθεν ἡμῶν πράσινος τάπησ ἐξετείνετο μέχρι τῆς ὄχθης τοῦ ἐκεῖ πλησίον ῤέοντος Ῥήνου, ὅστις ὑπερήφανος ἐκύλιε τὸ κυανοῦν του ῤεῦμα ἐν μέσφ ὄχθων ὄλοσκειπῶν καὶ καταρῦτων ἐξ ἀμπελωνῶν. Καὶ αὐτὴ δὲ ἡ βαθμηδὸν ἀραιουμένη ομίχλη συνετέλει εἰς τὰ θέληττρα τῆς πέριξ μαγευτικῆς φύσεως, ὁμοιάζουσα πρὸς πέπλον, ὃν ὡς τρυφερός ἐραστής ὁ οὐρανὸς ἔρριψεν ἐπὶ τῆς ἐρωμένης του γῆς, ἵνα προφυλάξῃ τὴν ἐκεῖ καλλομένη τῆς ἀπὸ τῶν κροκοθαφῶν ἐκ ζηλοτυπίας ἀκτίνων τοῦ ἀνατέλλοντος ἡλίου.

Μίαν ὥραν διήρκεσεν ἡ πρό τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἐξέλιξις τοῦ μεγαλοπρεποῦς πανοράματος, καὶ εἶτα εἰσῆλθομεν εἰς Basel. Ἡ πόλις αὕτη κειμένη ἀκριδῶς ἐπὶ τῆς δροστικῆς γραμμῆς τῆς Γερμανίας καὶ Ἑλβετίας καὶ ἰδρυθεῖσα κατὰ τὴν Α' ἑκατονταετηρίδα μ. Χ. εἶνε ἐκτισμένη ἐπὶ τῶν δῶ ὄχθων τοῦ Ῥήνου καὶ διαιρεῖται εἰς μικρὰν καὶ μεγάλην Βάσελ, συνδεομένης μεταξύ

των διὰ τεσσάρων γεφυρῶν. Τὸ ὄνομά τῆς, Basel, ὅπερ εἶνε παραθροῦ τὸ λατινικοῦ Basilia, ὀφείλει εἰς τὸν Βαλεντιανὸν Α'. κτίσαντα αὐτὸτὴ ἀνάκτορόν τι, ἧτοι βασιλεία. Ἄλλ' ἡ παράδοσις τῆ ἐγάρησε τὸ ὄνομα Χρυσῆ Πόλι, διότι ἀείποτε ἠθῆσεν ἐκεῖ ἡ βιομηχανία καὶ τὸ ἐμπόριον. Καὶ σήμερον εἶτι θεωρεῖται ἡ πλουσιωτάτη ἴσως τῶν ἑλβετικῶν πόλεων ἀριθμοῦσα μεταξύ ἐξήκοντα χιλιάδων κατοίκων ὑπὲρ τὴν ἑκατοστών τοιούτων κερτημένων περιουσιᾶν ὑπερβαίνουσιν τὸ ἑκατομμύριον. Ἡ κυριωτέρα βιομηχανία τῆς σήμερον εἶνε ἡ τῶν μεταξωτῶν ταιγιῶν, ὧν ἡ ἐτησία παραγωγή ἀνέρχεται εἰς ἄξιαν πενήκοντα ἑκατομμυρίων.

Ἄλλὰ δι' ἐμὲ οὔτε ἀπὸ τῆς ἀπόψεως ταύτης ἠδύνατο νὰ ἔχη ἡ Βάσελ ἐνδιαφέρον τι οὔτε ἧλως πως. Διότι ὀλίγα μόνον τέταρτα τῆς ὥρας ἔμελλον νὰ παραμείνω ἐκεῖ. Καὶ λοιπὸν οὔτε ἐκδρομὴν ἀνὰ τὴν πόλιν ἠδυνάμην νὰ ἐπιχειρήσω, οὔτε περὶ ἄλλου τινὸς νὰ σκεψῶ εἰμὴ περὶ τοῦ πῶς ἠδυνάμην ταχύτερον νὰ τονώσω τὸ σῶμά μου διὰ καλοῦ τινος καφέ. Ἀλλὰ προσηγομένως ἔπρεπε νὰ ὑποστῶ τὴν τελωνειακὴν ἐπιθεώρησιν τῶν ἀποσκευῶν μου. Ἐνῶ λοιπὸν λαμβάνω θέσιν εἰς τὴν σειρὰν τῶν ἀναμενόντων τὸν ἀρμόδιον ὑπάλληλον, σπουδάζω τοὺς ἐκεῖ περιφερομένους ἀξιωματικούς τοῦ ἑλβετικοῦ στρατοῦ, ἀναμνησκόντας τοὺς περιφήμους καιροὺς τῆς ἐθνοφυλακῆς μας. Τὸ εἶδος ἐκεῖνο τῶν προχειρῶν κατὰ Κυριακὴν ἀξιωματικῶν, ὅς ἡ εὐφυία τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ εἶχε ἐπονομάσαι κυλλῶν καὶ ὧν τὴν ἀνάμνησιν καὶ αὐτοὶ οἱ νεώτεροι τερψιθύμως διετήρησαν παρ' ἡμῖν, καθόσον μέχρι πρό ὀλίγων ἐτῶν ἀνεβίον κατὰ τὰς ἐκλογάς, τὸ εἶδος λοιπὸν ἐκεῖνο τῶν αὐτοχτειδίων βαθμοφόρων βλέπει τις ἐν Ἑλβετία ὑπὸ τὸ ὄνομα τοῦ τακτικού στρατοῦ. Καὶ ἂν μάλιστα ὁ τὸ πρῶτον βλέπων αὐτοὺς ἔρχεται ἐκ Πρωσσίας, ὅπου συνήθισε νὰ βλέπῃ τὸ ἄκαμπτον ἐκεῖνο καὶ οἰοῖται γαλύδιον τῶν πρῶτων ἀξιωματικῶν παράστημα, εὕρισκε τὴν διαφορὰν τοιαύτην, ὥστε ἡ μετάπτωσις φέρει ἀληθῶς τὸν γέλωτα.

Ἀπὸ τῶν ἀξιωματικῶν τὴν προσοχήν μου ἀποσπᾷ ἡ πέριξ ἐμοῦ ἠχοῦσα γλῶτσα, μίγμα ἀλλόκοτον γερμανικῆς καὶ γαλλικῆς, ὅπερ αὐστηρῶς ἐξεταζόμενον, οὔτε γαλλικὴ εἶνε οὔτε γερμανικὴ. Ἐκεῖ αἱ γλῶσσαι τῶν δύο πολεμίων ἐθνῶν συνηνώθησαν παραδόξως εἰς μίαν, καὶ οὕτως οἱ δύο ἔχθροι ζῶσιν ἀδελφωμένοι εἰς τὰ ἑλβετικά στόματα.

Οἱ τελωνειακοὶ ὑπάλληλοι ἐρωτῶσι μόνον περὶ καπνοῦ. Ὁ λόγος τινός, ὅτι δὲν ἔχει τοιοῦτον, ἀρκεῖ. Τόσον ἀληθῶς τίμιοι, φαίνονται τοῦλάχιστον, οἱ πολῖται τῆς δημοκρατουμένης Ἑλβετίας, ὥστε ἀρκοῦνται εἰς τὴν ἀπλὴν ταύτην διαθεβαίωσιν. Ἡ περαιτέρω ἔρευνα οὔτε ἐπιπολαιῶς κἂν γίνεται. Ἐν βλέμμα μόνον ἐπὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ

τῆς ἀποσκευῆς καὶ ἡ ἐξελεγκτὴς ἐπερατώθη. Καὶ ἀνελογίσθη ἐγὼ ὁ τάλας τὰς ἀτμοτελωνίδας μας, τὰς νομοθετικὰς ἡμῶν περιφρουρήσεις, ὅσα ἀναγινώσκω κατ' ἡμέραν εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἐφημερίδας περὶ λαθρεμποριῶν, καὶ ἐπεθύμησα νὰ εἶχον τὴν δύναμιν νὰ μεταφυτεύσω τελεσφόρος εἰς τὴν Ἑλλάδα τὸν σπόρον αὐτῶν τῆς ἑλβετικῆς τιμιότητος καὶ τοῦ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς νόμους. Οὐδεὶς τῶν ἐκεῖ ἄρα ἐρωτηθεὶς ἐσκέφθη νὰ ἀποκρύψῃ καπνὸν ἂν εἶχε τοιοῦτον. Διὸ καὶ ἐξεπλάγην ὅταν ἠρωτήθη μὲν ὁ παραστάτης μου καὶ ἀπήτησεν ὄχι, ἦκουσα ὁμως τὸν ὑπάλληλον λέγοντα πρὸς αὐτόν:

— Καὶ ὁμως, κύριε, φέρετε ὑπὸ μάλης ἐντός τοῦ μανθῆλιου σας ὀλοκληρὸν κιβῶτιον σιγάρων. Ἐστράφην ἐκπληκτός καὶ εἶτι μᾶλλον ἐκπλησόμενος εἶδον τὸν οὔτω κατηγορούμενον γελῶντα καὶ ἐκδιπλώνοντα τὸ ὑποπτον δέμα, διὰ τῶν ἀνοικτῶν τοῦ ὁποῖου πτυχῶν λίαν εὐδιακρίτως ἐφαίνοντο αἱ πλευραὶ κιβωτιοῦ σιγάρων τῆς Ἀθάνας. Ἐλυσεν ἡσύχως τοὺς κόμβους τοῦ μανθῆλιου καὶ εἶτα μετὰ προσοχῆς ἀποσύρας αὐτό, ἀπεκάλυψεν ὄντως κιβῶτιον σιγάρων, ἀλλ' ἐπὶ μὲν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ σχισμαὶ ἐπιμήκεις τὸ εἶχον μεταβάλλει εἰς κλωθῶν, ἐντὸς δὲ τοῦ προχείρου τούτου κλωθοῦ ἐπὶ ἄχαριτωμένον καναρίνιον. Ἐνοεῖται ὅτι ὁ γέλωσ τοῦ τελωνειακοῦ ὑπάλληλου μετεδόθη εἰς ὅλην τὴν γραμμὴν, ἡ δὲ ἑλβετικὴ εἰλικρίνεια καὶ τιμιότης διεσώθη.

Μετ' ὀλίγον ἐκαθήμην περὶ τράπεζαν τοῦ ἐν τῶ σταθμῷ καφενεῖου, καὶ πρὸ κυπέλλου ἀγγίζοντος καφέ μετὰ γάλακτος. Ἐμπροσθέν μου δοξαῖον λαμπροῦ ἑλβετικοῦ βουτύρου καὶ ἄλλο χρυσίζοντος μέλιτος πλήρες, μοὶ ὑπόσχονται λίαν εὐάρεστον συνοδείαν διὰ τὸν πρωῒνόν μου καφέ. Ἐπήλειφον λοιπὸν τὸ βούτημά μου διὰ βουτύρου καὶ μέλιτος, ὅπως γλυκάνω καὶ εὐκολύω τὴν κατασίγασιν τῆς ἐωθινήσ ἐκεῖνης πείνης· ἀλλ' ἡ τιμωρία τῆς ἀπολαύσεως μ' ἐπερίμενε σκληρὰ μετ' οὐ πολὺ. Διότι τὸ μέλι ἐκεῖνο ὅπερ μόλις ἤγγισα ὑπελογίσθη εἰς λογαρισμὸν μου ἀντὶ ἐνὸς φράγκου, τὸ δὲ βούτυρον ἀντὶ ἡμίσεος, καὶ οὕτως ἡ τιμὴ τοῦ καφέ μου ὑπερέβη τὰ δύο φράγκα! Ὅταν δ' ἐξέφρασα εἰς τὴν ὑπηρετρίαν τὴν ἀπορίαν μου διὰ τὸ πῶσον καὶ παρετήρησα, ὅτι μόλις ἤγγισα τὰ παρατεθειμένα, αὕτη λίαν ἀφελῶς μοὶ ἀπεκρίθη:

— Ἡμπορούσατε ν' ἀδειάσετε ὄλοσχερῶς καὶ τὰ δύο δοξαῖα, πάλιν τὴν αὕτην τιμὴν θὰ ἐπληρώνατε. Ἐδῶ, βλέπετε, τὸ πῶσον τῆς καταναλώσεως ἀφίεται εἰς τὴν διάκρισιν.

— Καὶ αἱ τιμὰ εἰς τὴν ἀδιακρίσιαν, διέκοψα. Ὁ γέλωσ τῆς ζωηρᾶς ἑλβετικῆς μοὶ ἐδίδαξεν, ὅτι πρέπει τις νὰ φανῆ ἀδιακρίτος εἰς τοιαύτας περιπτώσεις, ἵνα πληρώσῃ δικαίως.

Ὁ κῶδων ἐν τούτοις τῆς διὰ Ζυρίχην ἀμαξοστοιχίας κροῦεται διὰ πρῶτην φοράν, ἐγὼ δὲ

ἀγοράσας τὸ εἰσιτήριόν μου λαμβάνω θέσιν ἐν τῇ ἀμάξῃ. Ἡ συρροή τῶν ἐπιβατῶν ἔνεκα τῆς ἐν Ζυρίχῃ τῆς ἡμέρας ἐκείνῃ τελευτούμενης ἑορτῆς τῶν ἐκβητῶν εἶνε μεγίστη, αἱ δὲ ἀμαξαί πληροῦνται ἀμέσως. Ἄλλὰ τὸ ταξιδεῖον εἶνε μολίς τρίωρον καὶ κατ' ἀκολουθίαν τὸ μαρτύριον τοῦ συνωστισμοῦ ἔχει τοῦλάχιστον τὸ προτέρημα νὰ εἶνε σύντομον. Μόλις εἴχομεν ἐκινήσει καὶ ἐφαίνετο μακρόθεν τὸ χωρίον τοῦ ἁγίου Ἰακώβου, ὅπερ ὑπερῆρᾶνος ἀποκαλοῦσιν οἱ ἔλθετο! ἔλθετικὰς *Θερμοπύλας*. Διότι ἐκεῖ, ληγούσης τῆς *ΙΔ'* ἐκατονταετηρίδος, δρᾶξ ἐλθετῶν ἀντετάχθη ἡρωικῶς πρὸς τεσσαρακονταπλασίους γάλλους καὶ ἐκ τῶν δέκα πέντε ἐκείνων ἑκατοντάδων τῶν ἔλθετῶν πολεμιστῶν μολίς δέκα ἄνδρες ἀπέμειναν ζῶντες. Μετ' ὀλίγον διερχόμεθα ἐμπροσθεν τοῦ χωρίου ἐν ᾧ ἐγένετο ἡ ἐνόησις αὕτη πανωλεθρία καὶ ἀντικρῦζομεν ὀλίγον ἀπωτέρω καὶ πάλιν τὸν Ρῆνον, οὐχὶ πλέον καισαρικόν ἀλλὰ δημοκρατικόν. Τὸ ρεῖθρον τοῦ ἔλθετικῶν Ρῆνου εἶνε πλατὺ ἐνταῦθα καὶ ὀμαλόν, μολίς δὲ μετ' ἀρκετὸν διάστημα διακόπτεται ἡ ὀμαλότης αὕτη ὑπὸ τῆς ἐπὶ τοῦ *Ρῆνου Πέτρας* (*Stein* * / R), ἥτις ὡς νησίδιον ἐκ λίθου ἀνακύπτει ἀπὸ τοῦ μέσου τῆς κοίτης αὐτοῦ. Ἡ περὶ φύσιν ἐφ' ὅσον προχωροῦμεν καθίσταται μαγευτικώτερα καὶ γήλοφοι χλοεροὶ διαδέχονται ἀλλήλους, λειμῶνες δὲ καταπράσινοι ἀνακουφίζουσιν εὐάρεστος τὰ βλέμματα ἡμῶν. Ἄνα πυκνὰ καὶ συνεχῆ διαστήματα Ἐσταυρωμένος παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπισύρει τῆς ὁροσερᾶς ποιμενίδος τὰ βυλαθῆ φιλήματα ἢ σταματᾷ τοῦ ὄδοιπόρου τὸ βῆμα παρὰ τὴν χλοερὰν ἀτραπὸν! Τόσον εἶνε ἀληθές, ὅτι ἡ χώρα αὕτη τῆς ἀκράτου ἐλευθερίας εἶνε ἐπίσης καὶ κοίτης βαθυτάτων προλήψεων καὶ δεσποδαιμονιῶν. Ὄταν δὲ ὁ Schiller ἔθετεν εἰς τὸ στόμα τοῦ Γουλιέλμου Τέλλου τὸν περὶ Πάπα στίχον:

Was er euch thut, das nehmet an von Gott,

ἐδείκνυε πόσον βαθέως εἶχε σπουδάσει καὶ κατανοήσει τὸ παρὰ τῷ δημοκρατικῷ τούτῳ λαῷ κυριεῖον θρησκευτικὸν αἶσθημα!

Μετ' οὐ πολὺ σήραγξ διασχίζουσα τὸ Bötzenberg μοι ἀνέμνησεν ὅτι, πρὸ πολλοῦ εὐρισκόμην εἰς τὴν χώραν τῶν τοιούτων μεγάλων μηχανικῶν ἔργων. Καὶ ὀλίγα μὲν λεπτὰ τῆς ὥρας διήρκεσε μολίς ἡ διάβασις τῆς ὑπερὰ τὰ δύο καὶ ἡμισὺ χιλιόμετρα ἐκτεινομένης ταύτης σήραγγος, ἀλλ' ἡ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐξόδος παρήγαγεν ἐν ἡμῖν ἀνακουφίσιν τινα καὶ ἔτι ωραιότερα παρουσίασε πρὸς ἡμᾶς τὰ περίεξ τοπεία. Ἦν δ' ἀληθῶς ἡ μεγαλοπρεπὴς ἐκείνη σκηνογραφία τῆς φύσεως ἐκπληκτικῶς ὡραία.

Διασχίζομεν χώραν πλουσίαν εἰς βλάστησιν, τὴν ὑπὸ τοῦ Aare θαψιδῶς βρεχομένην καὶ πυκνῶς κατοικουμένην κοιλάδα, εἰς δὲ τὸ βάλος τοῦ ὀρίζοντος ἐδέλεπομεν ἐπιβλητικὴν τὴν σειρὰν

τῶν Ἄλπεων μέχρι τοῦ ὄρους τῆς Παρθένου (*Jungfrau*), καὶ ἐν ἀπόπτῳ τὸ Ἀψβούργον (*Habsburg*), τὴν κοιτίδα τοῦ αυτοκρατορικοῦ οἴκου τῆς Αὐστρίας.

Ἐν μέσῳ τοιούτου πανοράματος ταξιδεύοντες ἐφθάσαμεν εἰς Ζυρίχην μικρὸν πρὸ τῆς δεκάτης πρωϊνῆς ὥρας. Ἀφικνούμενη τέλος πάντων εἰς τὴν πόλιν περὶ ἧς εἶχον ἀναγνώσει, ὅτι ὁ μὲν *Benvenuto Cellini* ἀπεκάλεσεν αὐτὴν ἀξιοθαύμαστον καὶ γλαφυρὰν ὡς πολῦτιμον λίθον ἄλλοι δ' ἐνεκα τῶν καταφύτων προαστείων τῆς ὀνόμασαν *πόλιν τῶν κήπων* καὶ ἄλλοι δὲ τὴν εἰς τὰς τέχνας ἐπίδοσιν Ἀθῆνας παρὰ τὸν *Λιμματορ* (*Limmat-Athen*). Ἀλλ' ἐγὼ γνωρίζων ὅτι πολλαὶ γερμανικαὶ πόλεις διεκδικοῦσιν τὴν τιμὴν νὰ προσκολληθῶσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ποταμοῦ, ὅστις τὰς διαθρέχει, τὸ ὄνομα τοῦ ἄσπετος τῆς Παλλάδος (!), περὶ μὲν τοῦ τελευταίου ἐπιθέτου ἐπεφυλάχθη λίαν, περὶ δὲ τῶν δύο ἄλλων ἀνέβαλα τὴν ἀπόφασιν μετὰ τὴν ἐπίσκεψίν μου εἰς τὴν πόλιν.

Ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ πρώτη μου φροντίς ἦν νὰ σπεύσω πρὸς εὐρεσιν ξενοδοχείου καὶ εἰσηλθὼν εἰς ἐν τῶν παρὰ τὸν σιδηροδρομικὸν σταθμὸν, ἐγκλίρως ὄντως, διότι, ὡς ἔμαθον μετὰ τινος ὥρας, ἡ εὐρεσις ὁματιῶν κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦν θαῦμα ἔνεκα τῆς ἐκτάκτου συρροῆς τῶν ξένων. Τὸ χάριν τῶν ἑορτῶν πανταχόθεν τῆς Ἐλβετίας συρρεύσαν πληθος εἶχε φέρει εἰς εὐχάριστον μὲν ἀναστάτωσιν τὰ ξενοδοχεία, εἰς δυσάρεστον δ' ἀπόγνωσιν τοὺς ὑπηρετάς αὐτῶν. Τοιαύτη σύγχυσις τοῦλάχιστον ἐπεκράτει μεταξὺ τοῦ ὑπηρετικοῦ προσωπικοῦ τοῦ ξενοδοχείου ἐν ᾧ κατέλυον, ὥστε ἀφοῦ μάτην τρεῖς ἐξήτησα ὕδωρ καὶ δὲν μοι ἔφερον, καὶ ἀφοῦ μάτην ἐπίεζον ἐπὶ πέντε λεπτὰ τὸν ἠλεκτρικὸν κώδωνα καὶ οὐδεὶς ἤρχετο, ἠναγκάστην ἡμίγυμνον ἂ ἐξέλθω εἰς τὸν διάδρομον, καὶ συλλαθῶν ἀπὸ τοῦ βραχιόνος διερχομένην ὑπηρετρίαν νὰ προσφωνήσω δι' ὅλης τῆς περιφραστικῆς λεπτότητος, ἣν ἐγκλείει ἡ γερμανικὴ γλῶσσα, οὕτω:

— Δύναμαι νὰ ἐπιτρέψω ἑμαυτῷ, δεσποινίς, νὰ ἐρωτήσῃ ὑμᾶς, ἐὰν ὀφείλῃ τις νὰ ἐλπίσῃ, ὅτι δύναται ἐνταῦθα ν' ἀποκτήσῃ ὀλίγον . . . νερόν διὰ νίψιμον;

Ἡ ῥοδοπάριος Ἐλβετίας ἐξεκαρδίσθη γελῶσα καὶ ἐκλαβοῦσά με βεβαίως ὡς παράφρονα, μοι ἐκόμισε πρὸς μεγάλην μου εὐτυχίαν μίαν φιάλην καὶ δύο λαγῆνοὺς πλήρεις. Οὕτω κατώρθωσα μετ' ἀληθεὶς ἀγῶνας ὁροσιθεῖς καὶ καθαρισθεῖς, νὰ ἐξέλθω μετ' ὀλίγον εἰς τὴν πόλιν.

P.

1. Τὸ Βερολῖνον ἀξιοῖ τὸ ὄνομα Ἀθῆναι παρὰ τὸν Σπρέα, ὡς τὸ Μόναχον θέλει νὰ καλεῖται Ἀθῆναι παρὰ τὸν Ἰσαρον καὶ ἡ Δρέσδη Ἀθῆναι παρὰ τὸν Ἐλβαρ κλπ.

ΑΝΕΚΔΟΤΟΣ ΜΑΣΣΑΛΙΩΤΙΚΟΣ ΘΟΥΡΙΟΣ

Ἐν τῇ ἀξιολόγῳ Ἑστία (Τόμ. Δ'. σελ. 629) ἀνεδημοσιεῦθη ἀξία ἀναγνώσεως μελέτη τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοῦ λογίου κ. Ν. Γ. Πολίτου, περὶ τοῦ ἐν Ἑλλάδι Μασσαλιωτικοῦ θουρίου. Εὐρόντες δὲ κατ' αὐτὰς ἀνεκδοτὸν Μασσαλιωτικὸν θούριον, ποιηθέντα τὸ 1797 ὑπὸ Ἀντωνίου Μαρτελάου, ἀνδρὸς λογίου καὶ φιλελευθέρου, ἐκρίναμεν καλὸν νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὸν ἀμέσως, μετὰ τινων παρατηρήσεων, ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς προσθήκη τῇ ἐν λόγῳ τοῦ κ. Πολίτου μελέτῃ.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν ὅτι ὁ αἰοίδιμος Γ. Τερτσέτης¹ καὶ μετὰ τοῦτον ὁ ιστοριογράφος Π. Χιώτης² γράφουσιν ὅτι ὁ Μαρτελάος ἐποίησε *Παιᾶνα*, εἰς ὃν λέγει:

Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
Κόκκαλα ἐσκορπισμένα
Στὴν φωνὴν τῆς σάλπιγγός μου
Τώρα λάθετε πνοήν.

ὅπερ καὶ ἡμεῖς ἱστορήσαμεν³. Τὸ ποιημάτων τοῦτο τοῦ Μαρτελάου ἦτο ἀνεκδοτὸν καὶ ἡμεῖς τὸ πρῶτον⁴ τὸ ἐδημοσιεύσαμεν, ὀαπάναις τοῦ φιλοτίμου ἐκδότου κ. Ραφτάνη. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ποιήματος εἶνε ὅμως οὕτω πως:

Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
Παλαιὰ ἀνδρειωμένα
Κόκκαλα ἐσκορπισμένα
Λάθετε τώρα πνοήν.
Σταῖς φωναῖς τῆς σάλπιγγός μου
Ὅχ τὸ μνημα ἀναστηθῆτε
Καὶ τὸ Γένος σας νὰ ἰδῆτε
Εἰς τὴν πρώτην τοῦ τιμῆ.

Τὰ δύο ταῦτα ὡραία τοῦ Μαρτελάου τετράστιχα εἶνε σχεδὸν ἀντιγεγραμμένα ἐκ τῶν τοῦ θουρίου τοῦ Ρήγαν.

Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
Παλαιὰ ἀνδρειωμένα
Κόκκαλα ἐσκορπισμένα
Τώρα λάθετε πνοήν.
Σταῖς φωναῖς τῆς σάλπιγγός μου
Ὅχ τὸ μνημα ἀναστηθῆτε
Καὶ τὸ Γένος μας νὰ ἰδῆτε
Εἰς τὴν πρώτην τοῦ τιμῆ.
Τὰ ὄπλα ἄς λάθομεν κτλ.

Ἀξίον δὲ ἀπορίας εἶνε ὅτι ὁ Τερτσέτης καὶ ὁ Χιώτης, τόσον ἀτόχοι τῆς νεοελληνικῆς γραμματολογίας, ἐνόμιζον ποιητῆν τῶν στίχων ἐκείνων τὸν συμπόλιτην τῶν Μαρτελάου καὶ οὐχὶ τὸν Ρήγαν. Ἐνταῦθα ὅμως ὑπάρχει ἡ ἰδέα εἰς τινος, ὅτι ὁ Ρήγαν τὸν Μαρτελάου ἀντέγραψεν. Ἄλλὰ ἀπατώνται.

Ὁ θούριος τοῦ Ρήγαν ἐποιήθη, ὡς μαρτυρεῖ ὁ *Iken* τὸ 1796. Ὁ δὲ Μαρτελάος τὸν *Παιᾶνα* τοῦ ἔγραψε τὸ 1797. Ὁ θούριος τοῦ Ρήγαν ἦτο

¹ Διηγ. Συμβ. Ἑλλ. Φυλῆς κτλ. σελ. 7.

² Ἱστορ. ἀπομνημ. τόμ. Γ'. σελ. 644.

³ Ἄπαντα Δ. Σολωμοῦ, σελ. λ'. Ἐν Ζακύνθῳ 1880.

⁴ Ἐν Ζακύνθῳ τὸ 1881. Τὸ ποιημάτων τίτλοφορεῖται ἕμμετος εἰς τὴν περιφρονῶν *Γαλλίαν*, τὸν ἀρχιστράτηγον *Βοναπαρτην* καὶ τὸν στρατηγὸν *Γεντίλην*. Συνίσταται δὲ ἐκ στροφῶν 38.

ἐδῶ γνωστός καὶ ἐφάλλετο ἅμα τῇ ἀφίξει τῶν Γάλλων, καὶ εἶχον μάλιστα φέρει ἀντίγραφα πρὶν ἢ ἔλθωσιν οἱ Γάλλοι δημοκρατικοὶ εἰς τὴν Ζακύνθον. Ὁ Μαρτελάος λοιπὸν ἀντέγραψεν ἢ μάλλον ἐμιμήθη τὸν Ρήγαν. Τὰ δύο ἐκεῖνα τετράστιχα ὁ Μαρτελάος ἔθεσεν εἰσέτι εἰς τὸν *Μασσαλιωτικὸν αὐτοῦ θούριον* ἄγνωστον μέχρι τοῦδε. Ἰδοὺ αὐτός:

Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία
Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία
Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία

Τὰ ὄπλα ἄς λάθομεν
Ἄγομεν πατριώταις, ἄγωμεν
Ἄς τρέψῃ καὶ ἄθρο αἶμα,
Γιὰ τὴν λευθερίαν.

Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία
Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία
Ἐπὶ τοῦ ἔλθετος
Ἐστία ἑστία ἑστία

Ὅπου φωλεῖται ὁ Τούρκος
Ἄς δωχῆθῃ μετ' ἠρωῖταις,
Διὰ νὰ λάμψῃ ἡ Ἐλευθερία
Κὴ ὁ σταυρὸς νὰ ὑψωθῇ.
Στὸ τουφέκι λοιπὸν οὐλοῖ.
Παιδιά, γέροντες, πακάδες
Καὶ γυναῖκες. Οὐλοῖ, οὐλοῖ
Στὸ τουφέκι, μετὰ καρδίαν!
Τὰ ὄπλα ἄς λάθομεν κτλ.

Ὅθεν εἰσθε τῶν Ἑλλήνων
Παλαιὰ ἀνδρειωμένα
Κόκκαλα ἐσκορπισμένα
Τώρα λάθετε πνοήν.
Σταῖς φωναῖς τῆς σάλπιγγός μου
Ὅχ τὸ μνημα ἀναστηθῆτε
Καὶ τὸ Γένος μας νὰ ἰδῆτε
Εἰς τὴν πρώτην τοῦ τιμῆ.
Τὰ ὄπλα ἄς λάθομεν κτλ.

Σηκωθῆτε, γὰρ νὰ ἰδῆτε
Πόσο θάν' οἱ Λεωνίδαίς.
Σηκωθῆτε, νὰ χαρτῆτε
Πῶς ἡ Ἑλλὰς θὰ ξαναθῆ.
Σηκωθῆτε! Καὶ θὰ ἰδῆτε
Πῶς ἀνδρείως πολεμοῦμε,
Πῶς ἐχθροὺς καταπατοῦμε
Πόσο μοιζήσουμε μετ' εἰς!

Ὅς ὁ ἀναγνώστης βλέπει, ὁ μεστός φιλοπατρίος οὗτος μασσαλιωτικὸς θούριος δὲν εἶνε μίμησις τοῦ *Rouget de l'Isle*. Ὁ Μαρτελάος ἔλαβε τὴν ἐμπνευσιν, ἀναγινώσκων τὸν Ρήγαν.

Εἰς τὸν θούριον τοῦτον ὑπάρχουσιν ἰδέαι καὶ στίχοι, εὐρισκόμενοι καὶ εἰς τὸν *Παιᾶνα* τοῦ Μαρτελάου, περὶ οὗ ἄνω ὠμολόγησαν. Ἰδοὺ:

Μὲ πολλὰς ἰστορίας
Τοὺς τυράντους κυνηγᾷ. (στρ. 14)

καί :

"Οπου ἐφώλευεν ὁ Λέων.
Ἀπεδιώχθη μὲ τὴν βία
Κ' ἔλαμψε ἡ Ἐλευθερία (στρ. 31)
Μὲ πανήγυρες πολλαῖς.

Ὁ κατ' ἐξοχὴν ποιητὴς τῆς Ἐλευθερίας, ὁ Σολωμός, τὸν θούριον τοῦτον τοῦ Μαρτελάου ἐγνώριζε, καθότι ἐμιμήθη τὴν τελευταίαν στροφὴν, ὅτε ἔνθεον ἔφαλλον :

Ὡ τριακόσιοι! σηκωθῆτε
Καὶ ξανάθετε 'ς ἐμᾶς·
Τὰ παιδιὰ σας θέλ' ἰδῆτε
Πόσο 'μαίζουνε μὲ σᾶς.

Ἐκ ταύτου.

Σ. ΔΕ ΒΙΑΣΗΣ

Η ΜΑΓΙΣΣΑ

Κατὰ τὸν ἦχον τῆς « Βαρκαρόλας ».

Ψηλὰ βουνὰ καὶ θάλασσα
διαβάτης ταξιδεύει —
Ποῦ πάγει; Τί γυρεύει;
— Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Ἐχάθ' ἡ ἀδελφούλα του,
τὴν ἔκλεψαν οἱ μάγοι,
γιὰ νὰ τὴν εὕρῃ πάγει —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

Μικρὸ παιδί ἔεκίνησε,
τὸν γέρασαν οἱ δρόμοι,
δὲν τὴν εὕρῃ ἀκόμη —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Ταῖς χώραις θλαῖς γύρισε,
'ς τῆς γῆς τὴν ἄκρη φθάσει,
ἐκεῖ τὸν δρόμο χάνει —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

Ἐκεῖ τραγουδῆμ' ἄκουσε,
πουλὶ 'σάν νὰ τὸ στέλλῃ,
'σάν νὰ τὸ λέν' ἀγγέλοι —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Πρὶν ἢ τὸ 'νοιῶσ' ἐλκύστηκε,
πρὶν τὸ σκεφθῆ παγαίνει,
'σ' ἓνα καλάτι 'μβαίνει —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

« Ἐμὲ μ' ἐκάμαν μάγισσα.
Τί θές ἐσύ, διαβάτη,
'ς τ' ὄρατό μου καλάτι; »
— Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
— Κυρά, τὸν δρόμο μ' ἔχασα,
κ' ἐμῆθα, τὸ ξανάκι,
ν' ἀναπανθῶ λιγάκι —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ! »

Τὰ μάτια τῆς χαρούμενα
ἀστράψαν 'σάν ἀστέρια,
κ' ἐπρόβαλε τὰ χέρια —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Ἐλύγισε τὸ σῶμά της
καὶ πέσαν τὰ ξανά της,
Τὰ μακρὰ μαλλιά της —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

Κι' ἀρχίησε 'ς τὴν ἄρκα της
νὰ ψάλλῃ καὶ νὰ κρούῃ.
Ὁ νιὸς ποῦ τὴν ἀκούει —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
'σάν οὐρανὸ τὸ πνεῦμά του,
'σάν γῆ τὴ σάρκα 'νοιώθη,
'ως ποῦ ἐμαρμάρωθη —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

Ἡ ψάλτρα ἡ μαργιόλισσα,
'ς τὴν πλάτη του θαρριέται,
λυγᾶ κι' ἀφοκρίεται —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Ἄπ' ἔξω κρύος, μάρμαρο.
'Σ τὸ μάρμαρο 'πὸ κάτω
ζεστή βαρᾶ ἡ καρδιά του —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

« Πολλοὺς διαβάτας 'πλάνεψα
κ' ἐπῆρα 'ς τὴν σπλαχιά μου
μὲ τὸ τραγουδῆμά μου —
Ὠιμένανε, Ὠιμένανε!
Αὐτὸν δὲν τὸν ἐπρόσμενα
'ς τὴν ἄκρη 'δῶ τοῦ κόσμου:
Αὐτὸς εἶν' ἀδερφός μου —
Ὠιμένανε, Ὠιμέ!

Ἐκ τῶν ἠθίδων Ἀρῶν.

Γ. Μ. ΒΙΖΥΗΝΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Ὁ Ἀγαθόπουλος ἔχει υἱὸν κατὰ πάντα ἄξιον
ἑαυτοῦ, ὃν κατώρθωσε νὰ ἀρραβωνίῃ· ἀλλ' ὁ
νεανίας τρέμει καὶ εἰς μόνην τὴν ἰδέαν τοῦ γάμου.

— Ἀνόητε, τοῦ λέγει ὁ πατήρ, κ' ἐγὼ δὲν
'πανδρεύθηκα; ἔ, τί ἔπαθα;

— Naί, μὰ δὲν εἶνε τὸ ἴδιο πρᾶγμα μὲ τὸ
γάμο τὸ 'δικό σου! Ἐσὺ ἐπῆρες τὴν μητέρα, ἐνῶ
ἐγὼ θὰ 'παντρευθῶ γυναῖκα ποῦ μοῦ εἶνε ὄλιος
διόλου ξένη!

— Ἀχ, κερὰ Κώσταινα, δὲ ἔξερεις τί κακὸ
μοῦ συνέβηκε χθές! Πέπτ' ὁ Νίκος μου ἀπὸ τὴν
σκάλα κάτω καὶ χτυπάει τὸ κεφάλι του ἀπάνω
'σὲ μιὰ γλάστρα. . . .

— Χριστὸς καὶ Παναγία!

— Αὐτὸς δὲν ἔπαθε τίποτε, μὰ ποῦ μοῦ 'σπασε
τὴ γλάστρα!

Ἐν τῷ θεάτρῳ ὁ κ. Σ' θέλων νὰ βλέπῃ καλὰ
τὴν παράστασιν ἐγείρεται τῆς θέσεώς του καὶ μέ-
νει ὄρθιος. Ὁ ὀπισθεν αὐτοῦ καθήμενος, οὐτινος
ἀπέκρυψε τὴν θέαν, τὸν παρακαλεῖ νὰ καθίῃ:

— Καθίστε, παρακαλῶ, Κύριε. . . .

— ὦ! εὐχαριστῶ, ἀποκρίνεται ὁ Σ', δὲν κου-
ράζομαι καθόλου.

Ἡ αἰδῶς εἶνε ἡ γενναϊότης τῆς γυναικός.

Ἡ γυνὴ ἦτις ἀγαπᾷ τὴν πενθεράν της λατρεύει
τὸν σύζυγόν της.

Τέσσαρα πράγματα πρέπει νὰ ζητῶμεν ἀπὸ
τὴν γυναῖκα:

Νὰ ἔχῃ τὴν ἀρετὴν ἐν τῇ καρδίᾳ της·

Τὴν σεμνότητα ἐπὶ τοῦ μετώπου·

Τὴν γλυκύτητα ἐπὶ τῶν χειλέων·

Τὴν ἐργασίαν εἰς τὰς χεῖρας.